Эхэ һайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабрийн 21-һээ гарана

Олониитын-политическэ газетэ

1991 июнь 29 суббото № 127 (18250)

сэн 6 мүн.

РСФСР-эй КП-гэй республиканска комитедтэ

РСФСР-эй КП-гэй рескомой бюрогой эзлжээтэ заседани дээрэ партийн Прибайкальска райкомой һунгагдамал партийна эдэбхитэдтэй ябуулагдадаг хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзэгдэбэ. Партийн райкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Чукреев, тус асуудал бэлдэхэ талаар хүдэлмэришэ бүлэгэй түрүүлэгшэ, партийн рескомой гэшүүн А. А. Макуха тус райкомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай мэдээсэбэ. Тэдэнэр һунгагдамал партийна эдэбхитэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэл тухай, районой партийна организацида бии байһан дутагдалнууд дээрэ тогтобо.

Партийн райком КПСС-эй XXVIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр коммунистнуудай, мүн ажалша коллективүүдэй дунда һунгагдамал партийна эдэбхитэдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар оролдолго гаргана гээд тэмдэглэгдэбэ.

Партийн райкомой 1990 оной декабрь һарада болоһон пленум дээрэ «Тоосооото үе соо районой партийна организациин ябуулһан хүдэлмэриин гол ёһо гуримууд», тэрэшэлэн районой олонхи партийна эхин организацинуудай зохёоһон ажал ябуулгын программа энэ талаар хүдэлмэриеэ эдэбхижүүлхэ арга нүхэсэл олгоһон байна. Гадна байгша оной мартда болоһон райкомой пленум дээрэ «Мүнөөнэй эрхэ байдалда һунгагдамал партийна эдэбхитэдэй, партийна эхин организацинуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Райкомой гэшүүд эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин, үзэл сурталай хүдэлмэриин, социально-экономическа политикын болон бюджетнэ-финансын асуудалнуудые эрхилдэг комиссинуудта ажалладаг юм. Партийн райкомой урдань һунгагдаһан гэшүүд партийна эхин организацинуудтаа тоосоһон байна. Партийн райкомой гэшүүдэй эдэбхитэй хаадалгатайгаар партийн райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалнууд бэлдэгдэдэг, «Ниитэ политүдэрнүүд» «Райкомой үдэрнүүд» үнгэргэгдэдэг. Байгша ондо райкомой бюрогой 3 нүүдэл заседани үнгэргэгдөө. Партийна эдэбхитэдэй һуралсалда, тодорхойлбол, партийна организацинуудай секретарьнарай һуралсалда горитой анхарал хандуулагдана.

Райком районой ажалшадай дунда социалис мүрысөөе хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые хараална.

Гэхэтэй хамта партида, мүн обществодо мүнөө бии байһан муу үзэгдэлнүүд дайралдана. Райсной коммунистнуудай тоо үсөөрнэ, олон коммунистнууд партийна даалгабаригүй, ажалша коллективүүд соо тэдэнэй нэрэ хүндэ ехэ бэшэ.

Зүүн зоной ажаһуудаг газартань партийна организацинуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ, партийна хүдэлмэридэ ниитын даалгабаринуудай хэмжээе үргэдхэхэ, партийн райкомой дэргэдэхи партийна организацинуудай секретарьнарай соведэй хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха шухала гэжэ зубшэн хэлсэлгын үедэ тэмдэглэгдэбэ.

РСФСР-эй КП-гэй рескомой бюрогой гэшүүд Ю. Н. Кравцов, В. В. Мантатов болон бусад үгэ хэлэхэдээ, партийна эхин организацинууд, районно болон городской организацинуудай штабууд болодог партийна комитедүүд партиие шэнэдхэхэ, ажал ябуулгыень дайшалхы шэглэлтэй болгохо арга гаргаг гээд тэмдэглэһэн байна.

Эдэ болон бусад асуудалнуудые шиидхэхын тула КПСС-эй шэнэ Программа болон Устав баталан абахые хүлеэжэ һууха хэрэгтэй гэжэ хэлэгдээ.

Партийн комуууд болон партийна организацинууд олон асуудалнуудые, тэрэ тоодо социально-экономическа асуудалнуудые шиидхэхэдээ профсоюзай организацинуудтай холбоо байгуулха ёһотой гэжэ рескомой бюрогой гэшүүн Н. А. Розанов тэмдэглэбэ.

Партийн рескомой нэгэдэхи секретарь **Л. В. Потапов** зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар үгэ хэлээ.

РСФСР-эй КП-гэй рескомой бюрогой заседани дээрэ республикын бусадшье шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Мүнөөдэр—Ухаалан зохёогшын, урлан нарижуулагшын үдэр

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

ЭДЭБХИЖҮҮЛХЭ АРГА ОЛДОО

Мүнөөдэр, ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай удаан хүлеэһэн, һанаа-бодолтой өбөөһөн «СССР-тэхи ухаалан зохёолгын» Автай» хуули ороной Верховно Совед-ын Президиумаа ёһотой эзэд боложо, эдэб предприятиинууд, эмхи зургаануудта худалдаха, ашаг ихтэй, ашаг архитэй абахэ эрхэтэй болоһониинь һайн хөөрөгдөнө. Юуб гэхэдэ, анхан тэдэнэрэй зохёолгоо экономическа ашаг үрэ ехэтэй хүгжэмтэй. Ухаалгатай хүдэлмэриин гүрэнэй баялиг боложо, үйлдвэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэдэггүй ха юм.

Мүнөөдэй ниитэ һанахада, мүнөө урлан нарижуулагшадай эдэбхитэй боложо, дурадхалнуудые нэбтэрүүлхые оролдожо ажалладаг байна. Энэ энэй тула багаа предприятиинууд оперативно эмхидхэн байгуулха дүүрэн эрхтэй болоо. Тэд иимэ зон үсөөн олон дохёо нишодоо дутуугүй, гэжэ һананаб. Ушарынь гэхэдэ, тэдэ гол түлэб элдэб юумэ нарижуулха, зохёохо гэжэ оролдон, иимэ предприятиинууд байгуулха, хэрэг ябуулха шадабатай газэ байна болохо.

Мүнөөдэр бүтээлгын заводой ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулгын таһагай номероо хэдэн жэл соо хүдэлхэдөө, шэнэ үгтабинууд үүсхэгшэдтэ гүрэн заабол туһалдаг. Яһа ёһотой гэжэ ойлгоо һэм. Баяшалгаатай дуратай элдэб кооператорнуудай тоотоо арендаторнууд эдэ бүгэдые үгөө һаа, гүрэншье, ажалладаг удаан хүлеэһэн, нарижуулагшадшье хохидохо бшуу, ажаллахадаа, шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй заводой зүгөөө элдэб туһаламжа өгдөг, тэдэхэ гэжэ оролдоо һэмди.

Мүнөөдэй үедэ «Клуб-100» байгуулаа бэлэйлэн, энэ клубай гэшүүн болохын тула шэнэ үүсхэгшэд 100 дурадхал үйлдвэридэ нэбтэрүүлхэ гү, али 100 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абаха гү, али 100 мянган нормо-час алмаха урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлдэбэридэ нэбтэрүүлхэ ёһотой һэн. Энэ гурбанай али нэгыень бэелүүлһэн хүн клубай гэшүүн боложо, мүнгэн шангаар шагнагдаха, түлөөһэгүй путевкоор курорт ошожо амархэ гэхэ мэтын урмашуулгануудта хүртэхэ эрхэтэй бэлэй. Заводой шэнэ юумэ үүсхэгшэд үнэхөөрөө эдэбхижэжэ, клубай гэшүүн болохоор оролдожо эхилээ.

Технолог В. Раднаев клубай түрүүшын гэшүүн боложо, ёһотоор урмашуулагдаһан байха. Тус таһагта хүдэлжэ байха үедөө юумэ урлан нарижуулха сүлөө саг олдоогүй һэн. Гурбан жэлэй саана арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа гаргадаг цехэй техбюрогой начальнигаар томилогдожо, элдэб түхеэрэлгэ нарижуулжа эхилээб. Энэ хугасаа соо бүхыдөө 40 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлдбэридэ нэбтэрүүлээб.

Манай заводто конверси эхилжэ, эд бараа үйлэдбэрилэн гаргахэ хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана. Һахал абадаг «Агидель» электрофен, микродвигатель болон бусад эд бараа үйлэдбэрилхэ даабари жэлһээ жэлдэ ехээр үгтэнэ. Гадна ондоо янзын түхэлэй продукци гаргаха эрилтэ табигдана. Иимэ даабаринуудые цехэй дүүргэхын тула ашаглагдажа байгаа технологинуудые шэнээр хаража үзэхэ, техникэ, түхеэрэлгэнүүдые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Одоол эндэ урлан нарижуулагшад ехэ хүдэлмэри хэхэ аргатайшье, хэжэшье байна. Цехэй технолог, Буряадай ССР-эй габьяата урлан нарижуулагша В. Кабагай станок, түхеэрэлгэнүүдые нарижуулһанай ашаар ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлэгдээ, хүдэлмэришэдэй ажаллахэ эрхэ байдал һайжаруулагдаа. Слесарь М. Камалов мүн лэ олон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байха. Тэрэнэй нарижуулһан станок, түхеэрэлгэ дээрэ нэрэ, обогынь дабтажа бэшээтэй юм. М. Камаловай аша, зээнэрынь иигээд хүдэлжэ эхилхэдээ, үбгэ эсэгынгээ нэрэ, обогыень хүдэлгэдэжэ байһан түхеэрэлгэ дээрэ харахадаа омогорхохо гү? Заатагай даа.

Гол цех бэшэ һэн хадань манда хүнүүд хүдэлхэеэ олоор ерэнэгүй. Бусад цехүүдтэ салингыньшье ехэ, орёо оньһөтой һонинһонин түхеэрэлгэнүүд ашаглагдана. Тезд зохёохы ульһатай хүндэ эгээл орёо, хүндэ газарта ажаллахада һонин ха юм. Манда иимэ хүнүүд хүдэлнэ гэжэ һананаб. Цехтэ үйлэдбэрилэгдэдэг зарим продукци, онсолходо, һахал абадаг машина, сигаретэ хадагалха хайрсаг хромоор хушагдадаг һэн. Энэмнай оршон тойронхи байгаалида хохидол үзүүлдэг бодос гэхэдэ. Сэбэрлэлгын түхеэрэлгээр гараһаншье һаа, Үдэ гол руу хаягдахадаа, хорото шэнжээ ехээр алданагүй. Тиин цехэй урлан нарижуулагшад сугларжа, үйлэдбэридэ хром яажа хэрэглэхэ, тэрээгээр уһа бузарлахагүй тухай хөөрэлдөөбди. «Нэгэ толгой һайн, хоёр толгой эрхим» гэдэгтэл, бузарлахагүй арга олдоо һэн. Харин хайрсаг бүтээлгые болигохыень цехэй хүтэлбэрилэгшэдые гуйгаа һэмди. Мүнөө энэ продукци гаргагдахаяа болинхой. Энээнэй экономическа ашаг үрые тоолохын аргагүйшье һаа, байгаали бузарлагдахаяа болиһониинь дэмбэрэлтэй.

Н. ЧЕБУНИН,
прибор бүтээлгын заводой цехэй техбюрогой начальник, урлан нарижуулагша.

КПСС-эй ЦК-гай секретариадай заседани

Парти болон хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин орлогшо В. А. Ивашко гэгшын ударидалга доро КПСС-эй ЦК-гай секретариадай ээлжээтэ заседани болоҗо, хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Мүнөө үеын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн ангиин эдэбхи үүсхэлэй олон тоото арга түхэлнүүд оролсодог гээшэ. Профсоюзуудые хубилган шэнэдхэхэ хэрэг, ажалша коллективүүдэй Соведүүдэй ажал ябуулга, хүдэлмэришэдэй олониитын-политическэ элдэб янзын нэгэдэлнүүд гэхэ мэтэ тэдэнэй тоодо ороно гээд энэ асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. А. Купцов тэмдэглэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, 3-дахи «Мосстроймеханизация» трестын бульдозерой машинист, Москвагай хүдэлмэришэдэй клубай түрүүлэгшэ К. А. Николаев, СССР-эй арадай депутат, Нижегородско автомобильна заводой түмэршэ дархан Н. П. Күстарев, СССР-эй Верховно Советэй гэшүүн В. А. Ярин, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай Советэй түрүүлэгшэ, Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай автомобильна заводой парткомой секретарь В. Б. Носов, КПСС-эй ЦК-гай секретариадай гэшүүн В. А. Гайворонский, түүхын эрдэмэй доктор, КПСС-эй ЦК-гай ниитын эрдэмэй академиин профессор В. А. Михеев, КПСС-эй ЦК-гай социализмын теориин болон түүхын институдай партиин социологиин таһагые даагша, философиин эрдэмэй доктор, профессор А. Г. Здравомыслов гэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэдэ хабаадалсаба.

Хүдэлмэришэдэй дунда партиин нүлөөе һэргээхэ болон бэхижүүлхэ шэглэлтэй хойшолуулашагүй аад, гүнзэгы удхатай хэмжээ ябуулганууде бэелүүлхэ шухала гээд секретариадай заседани дээрэ хэлэгдэбэ. Энэ асуудалые КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хаража үзөө һаа, һайн байгаа гээд үгэ хэлэһэн олон хүн тэмдэглэбэ. Тус дурадхал дэмжэгдэжэ, баталан абтаһан тогтоол соо оруулагдаба.

Кадрнууд тухай асуудал мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ. Черниговскэ облгүйсэдкомой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор ажаллажа байһан П. Д. Шаповалые Черниговскэ обкомой нэгэдэхи секретаояар баталха тухай Украинын Компартиин ЦК-гай дурадхал, Ошско обкомой секретаряар хүдэлжэ байһан М. К. Капаровые партиин энэ обкомой нэгэдэхи секретаряар баталха тухай Кыргызстанай Компартиин ЦК-гай дурадхал, Шэтын обкомой үзэл сурталай таһагые даагшаар ажаллажа байһан Н. В. Мерзликиниие партиин энэ обкомой нэгэдэхи секретаряар баталха тухай, мүн Новосибирск хотын партиин Советскэ райкомой нэгэдэхи секретаряар ажаллажа байһан В. А. Миндолиниие Новосибирскын обкомой нэгэдэхи секретаряар баталха тухай РСФСР-эй Компартиин ЦК-гай дурадхал баталан абтаа.

КПСС-эй ЦК-гай Хэблэлэй түб.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ КАБИНЕДТЭ

Ашаа эльгээгшэдтэй (ашаа абагшадтай) баталагдаһан хэлсэгнүүдэй ёһоор ороной урда районуудһаа бусад районуудта үрэ жэмэсэй болон овощой шэнэ продукци өөһэдынгөө самоледуудаар зөөлгые 1991 ондо хангаха гээд СССР-эй Министрнүүдэй кабинет СССР-эй Оборонын министерствэдэ даалгаба.

Рейсовэ самоледуудаар ашаа зөөхэ талаар СССР-эй Гражданай авиацийн министерствын тарифуудай ёһоор СССР-эй Оборонын министерствын самоледуудаар үрэ жэмэсэй болон овощой шэнэ продукци зөөлгэ түлэгдэхэ. Тиихэдээ граждан авиацийн аэродромууд дээрэ сэргэй самоледуудые ниидүүлһэнэй ба буулгаһанай түлөө түлэгдэхэ ёһотой.

Үрэ жэмэс зөөһэнэй түлөө ашаа эльгээгшэдһээ (ашаа абагшадһаа) абтадаг мүнгэн зөөриин 70 процентые Союзна бюджедтэ оруулалгаһаа СССР-эй Оборонын министерствые сүлөөлхэ шиидхэбэри абтаа.

СССР-эй Оборонын министерствын үрэ жэмэс зөөдэг самоледуудые һаадгүйгөөр хангаха гээд СССР-эй Гражданай авиацийн министерствэдэ даалгадаба.

Шэнэ овощ болон үрэ жэмэс зөөхэдэ хэрэгтэй авиационно түлишэ хубаарилха тухай асуудал СССР-эй Нөөсэнүүдэй ба СССР-эй Оборонын министерствэнүүд шиидхэхэ.

Совет Социалис Республикануудай

Союзай Президентын Указ

1991 ОНДО ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИ ЗУРГААН БОЛОН АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ ВАЛЮТЫН НӨӨСЭНҮҮДЫЕ ХЭРЭГЛЭХЭ ГУРИМ ХУБИЛГАХА ТУХАЙ

Предприяти, эмхи зургаан болон агропромышленна комплексын нэгэдэлнүүдэй материально-техническэ баазые хүгжөөхын, хүдөө ажахын продукци болон эдээ хоолой продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула таарамжатай зохид эрхэ байдал байгуулха зорилготойгоор иигэжэ тогтоохомни:

1. СССР-эй Президентын 1990 оной ноябриин 2-ой «1991 ондо валютын нөөсэнүүдые хэрэглэхэ онсо гурим тухай» Указай (СССР-эй Арадай депутадуудай съездын болон СССР-эй Верховно Советэй албан зургаанууд, 1990 он, № 45, ст. 978) 3-дахи статьягай зарим хубие хубилгажа, СССР-эй гадаадын ури эзэлиие түлэхын тула СССР-эй гадаадын-экономическа ажал ябуулгын банкда заатагуй хүдалдагдаха ёһотой продукци (ажал, хангалта) гадаадын гүрэнүүдтэ гаргажа олоһон валютын олзо оршын. хэмжээн хадаа предприяти, эмхи зургаан болон промышленна комплексын нэгэдэлнүүдэй ямар зөөритэй, ямар албан зургаанда ба нютагта хабаатай байһанһаа дулдыдангүй, хилын сааналаа технологи, хүдөө ажахын техникэ, хүдөө ажахын продукци хадагалхын ба буйлуулхын тула хэрэглэгдэдэг технологическа түхеэрэлгэ, тэдэнэй запас частьнуудые хүдөө ажахын ургамалай болон үүлтэртэ малай үрэһэ хүрэнгэ, ургамал хамгаалха хэрэгсэл, ветеринарна препарат, барилгын материал ба конструкци бүтээн гаргаха түхеэрэлгэ худалдан абажа, валюта гаргашаһаан хэмжээгээрнь доошолуулагдаха.

СССР-эй Министрнүүдэй кабинедтэ энэ Указые бэелүүлхэ хэрэг хангаха гэжэ зааха.

2. Энэ Указ хэблэлдэ гараһанайнгаа удаа хүсэндөө орохо.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президент М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль, 1991 оной июниин 27.

ХОРИН НЭГЭН ДАРА-ЭХЭНҺЭЭ ЭХИЛЭЭД...

XIX зуун жэлэй, мүн XX зуун жэлэй эхин үеын буряад скульптурын выставкэ Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ музейн нэгэ зал соо үсэгэлдэр нээгдэбэ. Улаан-Удын олониитын түлөөлэгшэд, засагай дээдын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд выставкэ нээхэ үедэ байлсаа. Республикын соёлой министрэй орлогшо С. Ф. Миронова хуряанги ороло үгэ хэлээд, буддын шажанийе шэнжэлэгшэ, түүхын эрдэмэй кандидат К. М. Герасимовада үгэ үгэбэ.

— Энэ выставкэ хадаа даншье түрүүшын гэхээр бэшэ юм. 1970 ондо иимэрхүү выставкэ Москвада болоһон байгаа. Тиихэдэ 1972 ондо уран зурагай музейн хуушан байшан соо XIX—XX зуун жэлэй буряад искусствын выставкэ нээгдэнэн юм. 1977 ондо буддын шажан шэнжэлдэг эрдэмтэдэй бүхэсоюзна хуралдаанай Улаан-Удэдэ болоходо, иимэ выставкэ эмхидхэгдэнэн байгаа. Зүгөөр тэрэ үеын республикын удамаршад выставкые үргэн ниитэ зондо харуулхаяа түбэгшөөгөө һэн. Тиигээд лэ тэрэ выставкын хуралдаанда хабаадагшад хараад лэ дүүрэнэн байгаа. Харин тиимэ выставкэ Москвада, Ленинградта, мүн Франци хүрэтэр харуулагдаһан байха. 1972 онһоо тоолобол, 20 шахуу жэл боложо, Улаан-Удэдэ энэ выставкэ ямаршье айлтагүйгөөр нээгдэбэ гээшэ. Музейн хүдэлмэрилэгшэдые, выставкэ харахаяа ерэнэн хүн зониие һайндэрөөр би үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб,— гэжэ К. М. Герасимова хэлэбэ.

Залай үүдэндэ татагдаһан үргэн улаан миндаһые таһа хайшалха эрхэ К. М. Герасимовада үгтэбэ. Тэрэнэй хайшалагдаһанай удаа сугларһан зон зал руу уригдажа, выставкэтэй танилсажа эхилбэ. К. М. Герасимова бүтээлнүүдэй удха ушар тухай тодорхойлго хэжэ үгэнэн байгаа.

Үүдэндэ орохолоор, Янгаажан дасанай лама байһан Санжа-Цыбик Цыбиков (1877—1935) гэгшын бүтээлнүүдэй зарим хуби табяатай байна. Эрдэм һуралсалаараа философ, байгаалиһаа үгтэнэн бэлигээрээ уран зураача байһан Санжа-Цыбик Цыбиков хадаа Орончынгын мастернуудай удамарша байгаа гэжэ ойлгохоор, Янгаажан дасанай сүмэ Гунраг гэгшые бүтээхэ хэрэгтэ гол хүдэлмэринүүдыень энэ хүн хэһэн гэжэ тайлбарилагдана. Тиихэдэ Хяагтын, Сэлэнгын скульпторнуудай бүтээлнүүд табяатай. Тэдээн соohоо Даба Тушиновай (1880—1930) бүтээлнүүд илгарма байна гээ һэн.

Модоор бүтээгдэһэн дасанай гөёолто зүйлнүүд, 21 Дара-эхэ, Зонхобо, Бадмасамбааба, Сагаан үбгэн, Янгаажан болон бусад дасануудай томо гэгээн ламанарай дүрэнүүд сугларагшадай анхарал татана.

Модоор бүтээгдэнэн бурханнуудые, сахиусадые харахада, амиды мэтэ, хүл гарынь мэнэмэнэ хүдэлшэхэ янзатайгаар бүтээгдэнхэй.

Энэ выставкын түгэсхэлдэ XX зуун жэлэй 40-өөд, 50-яад онуудта бүтээгдэһэн зүйлнүүд табигденхай байна. Суута һиилүүршэд Д. Дашиев, С. Бодиев гэгшэдэй бүтээлнүүдые хаража, тэндэ сугларһан зон ехэл һонирхобо. Һиилүүршэдэй уран бэлиг дасанай шэмэглэлдэ урдандаа харагдадаг байһан һаа, шэнэ үе сагта ажаһуудалай, бодото байдалые зураглаһан бүтээлнүүдээр элбэг болоо һэн гэжэ онсолоё.

Ц. ДОНДОГОЙ.

«Сагаан алтаяа» сэбэрээр суглуулая!

УРМАШУУЛГАНЬ ҺАЙН, ОРОЛДОХОЛ ХЭРЭГТЭЙ

Мүнөө ороһоной сэбэр утадурадхаагдоһон үбсаһа хуна-дын шэнжэй орондо хоморой «дорогие» һонинин үнинэй мэдэ-гдэ даа. Илангаяа һүүхи ПРОГрдуу хүшэр байдалда певидении жэлнүүдтэ ноohоор баримта нэхэгдэһэн зүйлнүүд ки харуулдай тагууд дээрэ, и зуун ждэ харагдахаяа боэй саана сной.

а фильм хадалиг Захаамисказок» шодой харуулгалдаг 00—«Бурят ноohо хайшалха та-ал. 20.00 шэ Зэдын аймагай нууд. Мо нишодоо дутуугүй-нууд. 21 лладаг, ана мана дүн-оотты. ёруулдаг болоһониинь н зураашаалтай. Хамниин сов-улзалга. нишод Е. Р. Норбое-— Сонс Базаров, Михайлов-, Россиозой Б. Д. Жалцанов, — РСФСмаев, Харацайн сов-эй сесс Ц-Д. Гармаев болон дэзэсэлн даадаг отарануудай олесов» үүд арендаторнууд публик удаа хонин бүри-4 килограмм ноohо болоһон гээшэ. Ии-үри урдандаа Захаа-ийхахаар байнан юм. хэлдэ эдэ болон бу-шод ноohо хайша-рхим дүнгүүдые туй-йна. Юуб гэхэдэ, ха-хонидынь тобир тар-даа ноohоёо һайса хөөбэритүүлээ юм. арын 20-ноо Захаа-агаан алта» хуряал-нагүй захалба. Илан-хайловкын совхоздо хони хайшалалга эмхитэйгээр эхилээ. Эндэхи Бургалтай гэжэ газарай, Зэдэ голой урдахи хайшалалгын пунктнууд дээрэ июниин 21-нэй үдэр «сагаан алтан» хуряагдажа захалаа һэн. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд директор Б. Ц. Семеновой ударидалга доро энэ хүдэлмэридөө тон харюусалгатайгаар хандабад.

Эртэхэн Бургалтайн пунктда ерэхэдэ, хонидой маараан, хайшалдаг машинкануудай таршаганаан, залуу хубүүд, басагадай хүхюун зугаа холоһоо дүүлдана. Бури дүтэлхэдэ, ута һарабша доогуур олон хайшалагшад мэндэшэлхэшье сүлөөгүй ажаллана, хэдэн хүбүүд, басагад һайхан ноohо тэбэринхэй, шэгнүүр тээшэ үрилданад...

Эндэ 22 машинка тодхоотой юм. Тэдэниие дүршэл ехэтэй болоһон хайшалагшад хүдэлгэнэ. Эгээ түрүүн Б-М. Ж. Аюшеевэй отарын 608 толгой эмэ түлгэ хайшалагдажа байба. Хашаанууд соо хаалгатай ноohотойшье, хайшэлагдаһаншье түлгэнүүдые харахада урмашамаар һайхан гээшэнь: томонууд, тарганууд. Хойто жэл үрэжүүлэгдэхэ юм. Отарын коллективэй — Б. М. Аюшеевэй, эсэгэнь Б-Ц. Ж. Аюшеевэй, Сергей Мункуевай эрхимээр хүдэлжэ байнань эн.

— Хубсаһанай хоморжожо, үнэтэй боложо байһан сагта элбэг ноohо хайшалжа, гүрэндөө тушаахын түлөө оролдообди даа. Үбэлжэлгын үедэ түлгэнүүдээ һайса бэлшээгээбди, үбһэ, зеленко, шэмэтэ тэжээлээр, бүлеэн уһаар дутаагаагүйбди,— гэжэ хойто жэл пенсидэ гарахаяа байнан Б-Ц. Ж. Аюшеев хөөрэнэ.

Дүршэлтэйгөөр, шуран бэрхээр хүдэлжэ байнан хайшалагшадтай танилсабабди. Валерий Дулмаев, совхозой автомашинын жолоошон, нютагай һургуулиин 8-дахи класс дүүргээд байхадаа, хони хайшалжа захалһан юм. Тэрэ гэһээр 8 жэл үнгэрөө. Машинкань зөөлэхэнөөр хүдэлнэ. Аха дүүнэр Дмитрий, Гомбо Бакшеевүүдэй шуранаар ажаллаха гээшэнь, хаража һайхашаамаар. Дмитрий үнгэрһэн жэл Совет Армиин албанһаа табигдажа ергэжэ, совхоздоо үлэжэ, «ЗИЛ-131» автомашина тушаажа абанхай, малай тэжээл зөөжэ байгаа юм. 6-дахи жэлээ хони хайшална. Харин дүү Гомбонь үнгэрһэн жэл 11-дэхи класс дүүргээд, совхоздоо хүдэлдэг, мүнөө түрүүшынхиеэ «сагаан алта» хуряалсахадаа захаһаа дутанагүй. Ерэхэ намар албанда мордохонь. Валерий Банзаракцаев, нютагай сельпогой жолоошон, 7-дахи класс дүүргээд лэ хайшалагша болоһоор эрхимүүдэй дунда оролсодог. Олон жэл түрүү хайшалагша шангуудта хүртөө. Эдэнэр бүлгэдэа түрүүшын үдэрэй үдын хоол баритараа тус тустаа хорёод хонидой ноohо хайшалһан байбад. «Наратай үдэрэй туршада 50—60 хониноо «сагаан алтаяа» хуряахал байхабди» гэжэ гэлсэбэд.

Пунктын ноohо илгашадаар совхозой кадрнуудай таһагай начальник Н. Ц. Цыденова, Улаан-Удэдэ тусхай һуралсал үнгэрһэн жэлдэ гараһан Д. Д. Цыденова гэгшэд туха сүлөөгүй хүдэлнэд. Совхозой бухгалтер Л. Д. Жапова тоо бүридхэжэ тухагүй. Юрэдөө, арга сүлөөтэй байхагүй даа. Шэгнүүртэ ноohо зөөдэг һурагшад Дима Островский, Намсалма Доржиева, Николай Санжижапов, Юрий Жундуев гэгшэд хүлэршэнхэй гүйлдэнэ. Һурагшад Света Мункуева, Игорь Анулеев, Александр Бадмаев бусадшье ехэшүүлһээ дутахагүйн тула һайса оролдонод.

Дмитрий Бакшеевэй нэгэ түлгэһөө хайшалһан ноohо шэгнэхэдэнь, 4,7 килограмм татаа. Эндэ ерээд байнан совхозой директор Б. Ц. Семенов, хонин ажалай цехэй начальник С. Г. Юмжапов, пунктын начальник В. Ц. Базаров шэгнэгдэһэн ноohоной тоо захаһадаа, хананги байгаа һэн. Аюшеевэй даадаг отарын хонишод ноohо хайшалха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ найдамаар байба.

Хуртагын совхозой хайшалалгын пункт дээрэ хүдэлмэриин гурим, хонишодой түсэбтэ даабаринууд, социалис мүрысөөнэй шагналай хэмжээнүүд эли газарнуудта хараг-дана. Хүдэлмэриин 8 үдэрэй туршада совхозой бухы хонид хайшалагдажа дүүргэгдэхэ ёһотой. Гэбэ яабашье Хуртагын хайшалагшадай ажалые михайловскынхидтай сасуулхада, ядаруухан байшоо. Совхозой хайшалалгын нэгэл пункт дээрэ 36 машинка тодхогдоһон аад, түрүүшын үдэр ороидоол 14-ниинь гол түлэб һурагшадай, үхибүүдэй ясли-садай хүдэлмэрилэгшэдэй хүсөөр хүдэлгэгдэжэ байба. Совхозой ясли-садые даагша аад, пунктын начальнигаар томилогдоһон Евгения Михайловна Шагдурова иигэжэ хөөрэбэ:

— Манай саадһаа 10 хүн эндэ хүдэлнэ. Өөһэдынгөө хүсөөр лэ пунктые сэбэрлээ, заһабарилаабди. Оренбургын дүй дүршэлөөр хайшалбал, һайншье, түргэншье байгаа, тэд заабарилха хүн байхагүй. Түрүүшын үдэр түлгэнүүдэй ноohо хайшалаабди. Туранхайнууд хадань ноohониинь һайса хөөбэрилөөгүй, хайшалхада хүндэ байгаа. Бэшэ отарануудһаа тарган хонид ерэхэ юм бэзэ.

Мүнхэ-Жаргал Гомбоевой хараууһалдаг 555 толгой түлгэнүүд һайн хүсэ абаагүй, туранхайнууд хадаа ноohо өхээр үгэнэгүй. Муу хараууһатай, тэжээлээр дуталдаһан байгаа. Совхозой ахамад зоотехник В. Д. Янжиев ноohо илгажа байхадаа, ехэл урмагүй һэн. Һаяшаг Хамниин совхозһоо һалажа, амяарва совхоз болоһон энэ ажахыда 7 отарын хонидой, 1700 хурьгадай ноohон хайшалагдаха юм. Бүхы машинкануудаа хүдэлгэжэ шадаа хадаа хонидоо хараалһан болзор соогоо хайшалжа дүүргэхэ бэзэ. Хайшалагшад Н. Ц. Цыбиков, В. Ч. Раднаев, И. Р. Лыгденова, Т. Г. Бадмаев, бусадшье яһала оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Эндэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй гуримаар үдэрэй туршада 50-һаа олон хони хайшалагшад 10 түхэригөөр, 40—50-ние—7 түхэригөөр, 30 — 40-ые—5 түхэригөөр шагнагдаха юм. 30-һаа олые хайшалһан һурагшад 10 түхэриг, 20—30-ые—7 түхэриг, 10—20-ние—5 түхэриг шан абаха. Түгэсхэлэй дүнгүүдые согсолходо, эгээ эрхимлэһэн хүндэ «Совхозой чемпионой» лентэ нэгэ эрье хонитой үгтэхэ. 1-дэхи һуури эзэлэгшэ 75 түхэриг, 2-дохи һуури—50 түхэриг, 3-дахи—25 түхэриг шанда хүртэхэ. Урмашуулга һайн, ажалаал түргэдхэхэ хэрэгтэй.

М. ЦЫРЕНОВ,
«Знамя труда» газетын редакторай орлогшо.
М. ГОНЧИКОВ,
манай корр.

Коммунис парти ба ажабайдал

ПАРТИЙНА ХҮДЭЛМЭРИ — МҮНӨӨНЭЙ ХЭМЖЭЭНДЭ

Һаяхан энэ асуудалаар РСФСР-эй КП-гэй Ахын райкомой пленум болобо. Партиин хүндэ байдалда ороод байһан мүнөө үедэ иимэ асуудал зүбшэһэннинь һайшаалтай. Партиин түс райкомой энэ талаар явуулжа байһан хүдэлмэри олоной анхарал татаха бэзэ гэжэ найдаад, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Н. Ж. Дабаевай хэһэн элидхэл тобшоор толилбобди.

Үнгэрһэн районно партийна конференци дээрэ партиин райком 36 хүнһөө бүридхэгдэһэн байха юм. Партиин райкомой гэшүүдһээ гурбан комисси байгуулагданхай. Эдэнэй хоёрынь өөһэдынгөө түсэбтэй, зарим тэды хүдэлмэри явуулдаг гэгшэ. Социально-экономическа асуудалаар комисси үшөөл мүртэй юумэ хэзэгүй байһаар. Тэрэшэлэн партиин райкомой бүхы гэшүүд эдэбхитэйгээр хүдэлжэ, райкомой заседани болон пленумүүдые бэлдэлсэнэ гэхын аргагүй. Үнэн дээрээ тэдэнэй зүгһөө партийна хүдэлмэри һайжаруулха талаар нэгэшье һайн дурадхал ороогүй байха юм. Районно газетэдэ, радиогоор үгэ хэлэнэгүй. Партийна олон организацинуудта суглаануд саг болзор соогоо үнгэргэгдэнэгүй.

Зарим партийна организацинуудта партийна суглаануд «түхэреэн стол» үнгэргэһэн мэтээр хэгдэдэг болонхой. Коммунист бүхэн табигдаһан асуудалаар өөрынгөө һанамжа хэлэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, КПСС-эй Уставаар үгтэһэн эрхэүүдые бэлүүлхэ, партийна хүдэлмэри эрид һэргээхэ саг тулажа ерээ. Партийна эхин организацинуудай эдэбхи үүсхэлһээ партиин ерээдүйн байдал сэхэ дулдыдаха гэзд ойлгохо ёһотой. Үнэн дээрээ мүнөө партийна организаци бүхэн баеэ даанхай болоо. Партида абаха, гаргаха хүнүүдые өөһэдөө мэдэзд бэелүүлхэ эрхэтэй. Партийна түлбэриһөө ороһон мүнгэнэй 50 процент өөртөө үлөөхэ аргатай. Партиин политика һайнаар бэелүүлхэ арга боломжо, партийна организацинуудта гүйсэд үгтэнхэй.

Гэхэтэй хамта районой зарим партийна организацинуудай зүгһөө энэ талаар ураншатай хүдэлмэри явуулагданагүй. Жэшээнь, Ахын геологическа экспедициин партийна организаци хуушанайнгаа байдалда байһан зандаа. Тэрэнэй секретарь А. И. Иринчеевэй зүгһөө эдэбхи харагданагүй. Партийна суглаануудые үнгэргэхэгүйһөө гадна ажалша коллективэй байдалда мүртэй нүлөө үзүүлнэгүй. Зарим партиин, гэшүүд партийна түлбэриеэ түлэхэеэ болинхой. Иимэ байдалтай яашье эбсэжэ болохогүй. Тэрэшэлэн 2—3 жэл соо партийна зарим организацинууд партида шэнэ хүнүүдые абанагүй. Нэрлэбэл, «Улаан-Аха», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Балагта» колхозуудай партийна организацинууд болоно.

Партиин райком эдэ бүхы дутуу дунданнуудые һайн мэдэнэ, ойлгоно. Аппарадай хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудаар ябахадаа, эндэхи партийна организацида туһалхые ходо оролдодог. Партийна ажабайдалай гол шухала асуудалнуудаар үгэ хэлэжэ, тэдэнние хүнүүдтэ ойлгуулхые оролдоно. Партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ тусхай дэбтэр үгтэнхэй юм. Тэрээн соогоо хаана ошоһоноо, ямар асуудалнуудые зүбшэһэнөө гүйсэд дүүрэн бэшэдэг байна. Бэелүүлхэ асуудалнуудаа хиналта дороо абадаг.

Партиин нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, хубилжа байгаа ажабайдалда тэрэнние эдэбхитэйгээр хабаадуулха зорилго тавигдана гэзэ. Демократиин үргэдэжэ байһан мүнөө үедэ зарим партийна организацинууд, зарим коммунистнууд мэгдэнхэй, юумэнэй зүб, буруе ойлгохоёо болинхой. Иимэ сагта коммунист бүхэн, илангаяа, партийна, совет, ажахын хүтэлбэрилэгшэд өөрынгөө бодолтой, юрын хүнүүдтэй саг үргэлжын холбоотой, тэдэнэй һанал бодол һайн мэдэхэ байха ёһотой болоно. Коллективсоо боложо байһан хэрэгүүдтэ сэхэ хабаадаха, элдэб асуудалнуудые шиидхэлгые үүсхэхэ уялгатай. Энэ талаар манай партиин райкомдо политическэ хүдэлмэри эмхидхэгшэд, лекторнууд бии болгогдонхой, үзэл сурталай хүдэлмэриин энэ шэглэл зүб зам хараалһыемнай гэршэлнэ. Телевизор, газетэ, журналнуудай аргагүй ехэ, элдэб мэргэжэлнүүдые үгэжэ байһан мүнөө үедэ иимэ эмхидхэгшэдэй хэрэггүй байһан тухай хэлэжэ болохо. Минии һанахада, энэ аргагүй хэрэгтэй. Хүнүүдтэй уулзажа, нюдөөрөө харалсажа зуголха гэзэшэ үнэтэй, аша үрэтэйшье. Энэ онол арга манай райондо зоной дундa дэмжэгдэнэ. Фермэ, гүүртэ, отарануудай малшадтай, ажалай болон дайнай ветераннуудтай, залуушуултай хоёрэлдэжэ, олон шухала асуудалнуудые зүбөөр шиидхэдэг, зоной аша туһада хэрэгтэй юумэ элирүүлдэг болообди. Энэ хадаа хүн зоной дунда партида этигэл түрүүлнэ ха юм.

Сэхыень хэлэхэдэ, һүүлэй үедэ парти социально - экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэнээ холодоо. Энэ хадаа буруу юумэн. Мүнөө партийна организацинууд эдэ асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулха ёһотой болоод байна. Байгша оной июниин нэгэнэй байдалаар мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые абажа харабал, бүхы колхозууд мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Гансал «Улаан-Аха» колхоз түсэбэй ёһоор мяха тушаажа шадааагүй. Гүрэндэ һү худалдаха түсэбые район дүүргээгүй. Иимэ байдалһаа боложо, районой хүн зониие мал ажалай продуктнуудаар гүйсэд хангажа шаданагүйбди. Хангаха арга боломжо дүүрэн бии. Тэрэ гүйсэдөөр хэрэглэнэгүй. Ажахы эрхилэлгын бүхы онол аргануудые хэрэглэхэ, үмсын ажал дэмжэхэ ёһотойбди.

Районой социально - экономическа байдал тогтууритай болгохын тула партиин райком арадай депутадуудай райсовет хоёр үгээ ойлголсохо, бэе бэеэ дэмжэжэ хүдэлхэ ёһотой. Кадрнууд хадаа партиин саг үргэлжын анхарал доро байха зэргэтэй. Энэ партийна эхин организацинууд ябуулха хүдэлмэри мүн. Һүүлэй үедэ энэ хүдэлмэри һуладаа. Советүүдтэ ажалладаг коммунистнуудтай хүдэлмэри ябуулха шухала. Олон партийна организацинууд Советүүдтэ хүдэлхэеэ ороһон шэнэ хүнүүдтэ туһалнагүй. Энэ хадаа социально - экономическа хүгжэлтын түсэбүүдэй дүүргэгдээгүй байһанай нэгэ шалтагаан болоно.

Советүүдтэ партийна бүлэгүүдые түргэн байгуулха хэрэгтэй. Советүүдтэ мүнөө хүдэлхөөр ороһон олон зон зарим асуудалнуудые шиидхэжэ шаданагүй. Ушар иимэһээ олон депутадууд элдэб асуудалнуудаар партида хандана. Гэхэтэй хамта Советүүдтэ хүдэлдэг зарим коммунистнууд өөрынгөө партиин Уставай эрилтэнүүдэй ёһоор ябажа шаданагүй. Иимэ зондо партийна сэгнэлтэ дары үгтэхэ ёһотой. Тезд районой нэгэшье партийна организаци Советүүдтэ хүдэлдэг коммунистнуудай тоосоо шагнаагүй байха юм.

Манай мүнөөдэрэй зорилго гэхэдэ, партида хүдэлдэг болохо ёһотойбди. Илангаяа эндэ партийна эхин организаци ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Хуушанай зан орхигдоогүй. Өөһдөө эдэбхи гаргажа, шэнэ онол бэдэржэ хүдэлхэ эмхи үсөөн. «Дээрэһээл» юун гэжэ хэлэнэб гээд, хүлеэгээд һуудаг зандаа. Нютагайнгаа байдал хараада абажа, тэрээнһээ уламжалан, бэедээ харюусалга даажа абаад, хүдэлмэри ябуулха парторганизаци үсөөн. Урдань бүхы зониие нэгэ һаналтай мэтээр бүхы хүдэлмэриеэ ябуулдаг байһан гээшэбди. Харин мүнөө энэ арга хэрэглэжэ болохогүй. Хүн бүхэн өөрын онсо һанамжатай. Тэрэниие шагнаха, хараада абаха гээшэ тон шухала. Хүн бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэрэниие этигүүлжэ шадабал, өөр тээшээ татаха, партиин нэрэ хүндые һэргээхэ байнабди. Юрэдөөл, эдэбхи үүсхэл бэедээ абажа. зоной аша туһада хабаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ партийна организацинууд оролсохо уялгатай. Парти баһа бүхы юумэндэ оролсоно гэхэһээ айха юумэн үгы. Тэрэгүйдөө байдал хубилгажа шадахагүйбди. Маргаха, дээдын органуудые хараха саг үнгэрөө. Засагай шэнэ органуудай һайнаар эмхидхэгдээгүй, засагаа гаргаа абажа, бодото хэрэгүүдые бэелүүлээгүй байһан мүнөө сагта партийна организацинууд харюусалга бэедээ абажа, хэрэг бэелүүлхэ ёһотой. Иигэжэ зоной этигэл бусааха, партиин нэрэ хүндэ, байдал бэхижүүлхэ аргатай.

Барилгын талмайнуудаа дээрэ

АЖАҺУУХАДА АЯТАЙ ГЭРНҮҮДЫЕ БОДХООЁЛ

Манай аймагай түб Хэрэн һууринда жэл бүри гэр байра үсөөн бэшээр ашаглалгада үгтэжэл байдаг. Нэгэ обёорон гэһэйш, Хэрэнэй хойто захада шэнэхэн гэрнүүд мүндылдэшэнхэй, шэнэ үйлсэнүүд жэрылдэшэнхэй байха. Зүүн урдань гү, али баруун урданьшье хоохон байхагүй, барилга таһалдахагүй. Хэды тиигэбэшье манай эндэ гэр байра дуталдаһаар.

Соёлой ба социальна объектнүүдые бариха талаар бэшэ аймагуудай түбүүдһээ аяар 20-ёод жэлээр хожомдонхойбди. Яахадаа иигэжэ хожомдообибди гэһэн асуудал гараад ерэнэ. Нэгэдэхеэр, эндэхи барилга-заһабарилгын материальна баэза һула, хоёрдохёор гэбэл, Буряадай республикын түб Улаан-Үдэ манай аймагһаа тон холо бшуу. Барилгын материал гаргаха өөһэдын томо предприятинуудгүй һэн тула шэнэ томо барилгануудые эрхилхэ аргагүйбди. Тиимэһээ Эрхүү, Ангарск, Шелехово хотонуудай барилгын эмхинүүдтэй хэлсээ баталха баатай болгодоно.

Түнхэнэй барилга-заһабарилгын участок, «Бурятскагропромстрой» нэгэдэлэй ПМК, барилгын бүсад эмхинүүд томо барилга хэжэ бирахагүй байна. Ехэнхидээ модоор барилга хэнэ. Жэшээлхэдэ, ПМК-гай барилгашад генподрядай аргаар 263 мянган, өөһэдын хүсөөр 160 мянган, субподрядаар 103 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэнэ. Бүхы дээрээ 526 мянган түхэригэй ажал бүтээгдэнэ бшуу. Энэмнай бага ааб даа. Хэрэнэй барилга-заһабарилгын участок жэлэй туршада бүхыдөө 1 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, объектнүүдые ашаглалгада тушаана.

Тезд хүн зондо гэрнүүд дуталдаһаар. Мүнөө энэ статья соогоо шэнэ барилгануудай шэнжэ шанар тухай тогтохо гээ һэм.

Хэрэндэ ехэнхидээ хоёр байратай гэрнүүд баригдадаг. Иимэ гэрнүүдэй талмайнь, досоохи таһалгануудынь ондо ондоо юм. Зарим гэрнүүдэй таһалганууд тон таарууханд, аятай. Зарималдань нэгэн, нүгөөдэнүүд соонь хоёр пөэшэн табяатай байдаг. Үсөөн гэрнүүд соо пөэшэнһээ дулаа дамжуулха түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой. Газаагаа гансал сарайнуудтай гэрнүүд бии, харин бүсадтань багахан дулаан гэрхэнүүд, банинууд... Ямар ушарһаа иимэ ондо ондоогоор баригдана гээшэб? Нэгэл харюу ойлгосотой юм: предприяти ба эмхинүүд өөһэдтөө байхадаа, батаар, һайнаар барина гэлсэнэд. Тезд бусад зон юугээрээ дутуу юм?

Барилга хэхэдээ, таатай газараа шэлэжэ шаданагүйбди гэжэ хэлэлтэй. Хэрэнэй хойто тээхи захын үйлсэнүүдтэхи гэрнүүд намаг һужааг соо баригданхай. Хэрэн голһоо хойшонхи Иркутская, Свердлова, Луговая үйлсэнүүд бараг хуурай газараар жэрынхэй. Банзаровай, Ербановай, Булутовай, Истоминой нэрэмжэтэ үйлсэнүүд мүн лэ намаг соо «һуудалтай». Хура бороогой ехээр ороо һаа, сула үһан тогтошодог. Үбэлынь саһанай ехээр ороо һаа, хабартаа хайлахадань ябахын аргагүй шабар шохой болошодог. Энэ үйлсын олонхи гэрнүүдэй подвал соо үһан орошодог байна. Урдань эндэ нугаһа буудадаг байһан юм гэжэ үбгэд мүнөөшье хэлсэдэг.

Намаг соо «налайһан» гэрнүүдэй үүдэн хаагдахаяа болидог. Энэ юун дээрэһээ болоноб? Намагтай газар гэдэхэдээ, хүрэхэдөөшье, нэгэ дороо байдаггүй ха юм. Тиимэһээ гэрэй хаяагай штукатурка намар-хабартаа хаха бута бууна. Эндэ ажаһуугшад зундаа, намартаа шабажа, заһажал мэдэдэг даа. Гэрэй һууринь мүн лэ һалажа, һандаржа эхилдэг. Барилгашад гэр барихадаа, ханануудай хоорондуур хүбхэ гүйтийгоор хабшуулдаггүй. Гэрнүүдые барин сасуу газаа тээхи хаяаень материалаар хадажархидаг. Барилгын материалай хатаагдаагүй нойтон байхадань, юумэнһээ урид хадахаа яахаяа мэгдэдэг гээшэб? Нэгэ-хоёр жэл соо гэрэй хаяа ханануудые хатаагаад, нам һуулгаад, ороһон хүнэй үшөө дахин хүбхэндөөд байхада, газаа талаһаань гоёохо, шэрдэхэдэ одоол аятай бшуу. Тиигэбэл, энэ тэрэ хаяа буланһаань хуйтөөр һэрьехэеэ болишохо байгаа.

Гэрэй өёор шала шэнэ байхадаа, габа забһаргүй байдаг. Жэлһээ үлүү сагай үнгэрхэдэ, томо хурганай багтамаар забһар гарашана. Шалын модон хатахадаа, агшана ха юм. Урилан хатааһан модо хэрэглэхэдэл, аятай.

Зарим гэрнүүдтэ үбэлдөө тон хүйтэн байдаг. 12—17 градус дулаан байбал, дээдын зэргэ гэхээр. Нэгэхэн пеэшэнтэй томо гэрнүүд соо иимэ һэрюухэн юм. Хоёр пеэшэнтэй байгаа һаа, тааруу һэн. Нэгэ пеэшэн кухни, зал халаагаад, унтариин хоёр тэһалгые халаадаггүй. Ушар иимэһээ багашуул хүйтэ абадаг, үбдэдэг байна. Намагтай, нойтон газарта баригдаһан гэрнүүд шиигтэжэ, түргэнөөр үмхирдэг. Хэрэнэй оршон тойрондо хуурай, зохистой газарнуудай биишье һаань, яахаяа нойто, хүйтэн соо гэр барихые забдадаг гээшэб?

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, гэр байра бодхооходоо, барилгын шанарта анхарха, тааруу газар шэлэхэ ёһотойбди. Аятай байдал зохёохын, орондо, ажаһуухын аргагүй гэрнүүдые бү бариял.

Д. УЛАНИ.

Түнхэнэй район.

Мухар Шэбэрэй районой «Мир» колхозой һаалишад байгша оной сагай уларилай хэр таарамжагүй байбашье, һү һааляар нёдондоной-хиһоо дутуугүй үрэ дүнгүүдые туйлана. Эндэхи һаалишад зулгы һайхан зунай хаһада һү абалгаяа эрид нэмээжэ, хүн зониие сагаан эдеэгээр хангаха бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ хабаадана. Һаалишад абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Мир» колхозой һаалишад М. С. Денисова, В. Л. Тимофеева, Т. Н. Варфоломеева гэгшэдые харанат.

А. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЭДЕЭ ХООЛООР ХАНГАХА ЗОРИЛГОТОЙГООР

Хамаг юумэнэй эрид хомор болоһон сагта республикын промышленна предприятинууд ажалша коллективээ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангахые оролдодог болоо. Үйлэдбэриин авиационно нэгэдэлдэ эдэ зүйлнүүдээр хүдэлмэришэдые хангажа байха тусхай албан байгуулагдаа һэн. Нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо В. В. Артамонов тус албанине хүтэлбэрилнэ. Республикын колхоз, совхозуудтай хэлсээ баталжа, овощ, мяха, загаһа, талха, таряа, поршоонхо худалдажа абана.

Заводой олон хүдэлмэришэд дачадаа элдэб овощ ургуулдаг юм. Саад ургуулагшадай гурбан томо нэгэдэл заводто байгуулагдаһаар үнинэй. Мүнөө иимэ хоёр ажахы хүгжөөгдэжэ байнхай. Эндэ һаяхан заводой 700 хүдэлмэрилэгшэд саад, огород эрхилхэ газарай участогуудые абаба. Иигэжэ бүхыдөө 12 нэгэдэл бии болгогдобо гээшэ. Гэхэтэй хамта котеджнүүд олоор баригдажа эхилээ. Эдэ гэрнүүдтэ ажаһууха хүнүүд саад, огород эрхилхэ газартай юм. Иимэ гэр бариха дуратайшуул олон. Гэбэшье нэгэдэл тэдэнэрэй бүхы мэдүүлгэнүүдые гүйсэд хангаха арга боломжогүй байна.

А. БЕЛОУСОВА,
олон хэһэгтэй «Полет» газетын редактор.

Зүдлэлтэ орон дотор

АШХАБАД. Туркмениин ССР-эй Госснабай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн гадаадын худалдаа наймаанай фирмэ хадаа гадаадын-экономическа харилсаануудые хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ үялгатай. Тэрэ гадаадын дэлгүүр дээрэ худалдаа наймаа эмхидхэхэ хэрэгтэнь предприяти, ажахы болон кооперативуудта туһалха зорилготой юм. Хилын саанахи фирмэнүүдтэй сэхэ холбоо баталхадань, документаци бэлэдхэхэдэнь фирмын мэргэжэлтэд туһалжа, совет болон хари гүрэнүүдэй ажалшадта хэрэгтэй зүбшэл үгэжэ байха юм:

АЛМА-АТА. Казахай ССР-эй зүүн-урда зүгтэ оршодог Баянаульска ой тайгые гал түймэрһөө хамгаалхын тула бүхы хүнүүд оролдолго гарганаһан байна. Ойн харуулай албанай самолет дээрэһээ утаа харанаһан байна. Түймэр эхилбэ гэзэ ой модоной нютагай ажахыда, оршон тойронхи тосхонуудаа хүн зондо удангүй дуулгаа һэн. Алма-Атаһаа болон Лениногорскһоо түймэр сарадаг десантнуудые, Семипалатинск болон Карагандаһаа сэрэгшэдые дуудаха баатай болоо һэн. Дурбэдэхи удэртэнь түймэр үнтараажа шадаа. Тиихэдэ хүн зон аюулда дайрагдаагүй, гэбэшье 167 гектар дээрэхи ёһотой һайн нарһан ой хосорһон байна.

КОМСОМОЛЬСК-НА-АМУРЕ. Нютагай аэропортын авиадиспетчер, 36 наһатай М. Обвинцев үнн урданай аргаар гэр бүлээ тэжээхэ гэжэ шиидээ. Эртэ үглөөгүүр тэрэ нухэртээ хамта совхозой малай байрада ошожо, үзүүртэй түмэрөөр хэды дахин хадхажа, нэгэ хашараг алаад, тэрэнээ үбшэжэ, мяхыень үмсынгөө «Жигулидэ» ашаад ябашаба. Тэдэниие олохонь тиимэшье хүшэр бэшэ байгаа. Тезд тус хото дэргэдэхи совхозуудта һүүлэй үедэ иимэ ушарнуудай олошорһониинь һанаа зобооно. Хэдэн арбаад мал мүр сараагүйгөөр үгы болошоо.

ДЖЕЗКАЗГАН. Хуули бусаар гүрөөһэ агнаха гэжэ шиидэһэн нэгэ ангуушан өөрөө хохидолдо ороод һалаба. Гүрөөһэнүүдэй олоороо суглардаг газар олоод, гүрэн түрэһөө зүбшөөл абангүй, мяха олохо гэжэ тэрэ шиидэһэн байгаа. Тезд буунь буруу һүрэжэ, ангуушан хүлөө гэмэлтэхэһээ гадуур яла түлэхэ баатай болоһон юм.

БРЯНСК. 19 наһатай О. Никулкин ехэ мүнгэ эриһэнэйнгээ түлөө эрхэеэ хаһагдаба. Брянскын машина бүтээдэг заводой тогоошон байна. Буун 30 мянган тухэ гүй һаатнай, хэдэн тэнэлхэб гэһэн удха түрэл предприятиинн ральна директорэй соо орхиһон байна. Хэ түхеэрэлгэгүй ган гэжэ аашалжа байна хайлһан Брянска КГБ-гэй хүдэлмэрилэ кулкиниие барижа ш на мүнгэ асархаб һан газараа адаглаж үедөө тэрэ баригда

Мүнөөдэр-Ухаалан зөгшын, урлан нарижуулагшадтай үдэр

ШЭНЭ ХУУЛИН ЁҺОО

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй ажабайдалда байгша оной март, май һарануудта амин шухала хубилалтанууд болобо. «СССР-тэхи ухаалан зохёолго тухай» СССР-эй хуули баталагдан абтаа, ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай Бүхэроссин бүлгэм байгуулагдаа гээшэ. Энэмнай тон ехэ үйлэ хэрэг болоно бшуу. Олониитын дурадхалнуудай, эрилтын ёһоор Учредительнэ съезд мартын 20—21 боложо, Бүхэроссин бүлгэм байгуулаа. Съездын делегадуудай тоодо ВОИР-рай Буряадай республиканска эмхиин түлөөлэгшэд байлсаа һэн. Эдэ хэд бэ гэбэл, Улаан-Удын авиационно нэгэдэлэй ухаалан зохёогшо А. Н. Баженов, ВОИР-ей республиканска советэй түрүүлэгшэ В. П. Мазуревский гэгшэд мүн. Энэ съезд бэлдэхын эмхидхэлэй комитет байгуулагдаа бэлэй.

Съезддэ бэлдэлгын үедэ комитедэй гэшүүд нютаг нютагуудаар ябажа, ухаалан зохёогшодой, урлан нарижуулагшадай Бүхэроссин бүлгэм бии болгохо гэһэн тэдэнэрэй һанамжа бэелүүлэнгүй байха аргагүй байгаа бшуу. РСФСР-эй газар дээрэ оршоһон ВОИР-ай бүхы эмхинүүд шэнэ бүлгэмэй бүридэлдэ оруулагдаа. Мүнөө энэ бүлгэмэй зэргэдэ 12 миллион хүн тоологдоно. Иигэжэ бусад республикануудтай адли уставаар хараалагдаһан зорилгонуудаа бэелүүлэх тэгшэ эрхэтэй болобо гээшэ. Россин шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй аргаа боломжо ехэ юм. Орон дотор зохёогдоһон ухаалан зохёолгын бүхы дурадхалнуудай 60 процент Россин шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хубита болоно бшуу.

Шэнэ юумэ зохёохо, урлаха үльһатай зон манай орондо хэзээдэшье байһан гээшэ. Хупеэс Х. С. Леденцов 1909 ондо наһа барахадаа, 2 миллион түхэригөө шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй бүлгэмдэ үгөө. Энэ мүнгөөр аэродинамическа туршалгануудай лаборатори, И. П. Павловай уураг тархи шэнжэлдэг, Лебедев, Попов гэгшэдэй оптикын, акустикын, электроникын болон бусад лабораторинууд байгуулагдажа, ороной хүгжэлтэдэ килээд тулхисэ хэһэн байха.

Зүблэлтэ засагай үедэ ухаалан зохёолгын, урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ ямаршье туһа хүргэгдөөгүй гэжэ хэлэхэеэр бэшэ ааб даа. 1919 өндо «Ухаалан зохёолгонууд тухай гурим» гэһэн декрет доро В. И. Ленинэй гарааа табиһанай һүүлээр шэнэ юумэ үүсхэгшэдые гүрэн тэдхэжэ эхилээ бшуу. 1958 ондо ВОИР байгуулагдаа, эрдэм, техникын дэбжэлтын хурдадхаха талаар олон тогтоолнууд абтагдаа. Тиигэбэшье бодото байдалда шэнэ юумэ үүсхэгшэд дэмжэгдэнгүй, зохёоһон дурадхалнуудаа ехэнхидээ нэбтэрүүлжэ шададаггүй байгаа. Тиин анхандаа ухаалан зохёолгын 200 мянган дурадхал жэл соо оруулагдадаг байһан һаа, 100-120 мянган хүрэтэр үсөөн болоһон байна. 30, 50 жэлэй саана зохёогдоһон дурадхалнууд мүнөө арадай ажахыда тэрүүлэгдэнэ. Ухаалан зохёолгын дурадхалнуудай дэ нэй нэгэ хубинь саг сэ нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ с стикын мэдээнүүд харуу Прокуратурын хэһэн шал тын ёһоор хуули хазагайруу олон ушарнууд элирүүлэг Жэшээлхэдэ, дурадхалаа лэдбэридэ нэбтэрүүлһэн х дэ түлбэриеень хойшолуул зохёоһон дурадхалыень соонь харахагүй гэхэ мэтэш лэн. Гадна предприятинууд ш нэ юумэ үүсхэгшэдэй зохё һон дурадхалнуудые үйлэдбэ ридэ нэбтэрүүлхые оролдодо гүй бэлэй.

Олон жэлэй туршада зүбшэ хэлсэгдэһэн «СССР-тэхи ухаалан зохёолго тухай» хуули байгша оной майн 31-дэ одоо шье баталагдан абтаба. ВОИР-ай Россин бүлгэмэй съезд дээрэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшэ И. С. Силаевай ухаалан зохёогшодые дэмжэхэдэ, хэды һайн байгаа һэм? Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор Россин правительство өөрынгөө газаар дээрэ ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые оршоһон нэбтэрүүлхые, шэнэ юумэ үүсхэгшэдые ёһотоор урмашуулхые оролдохо байна. Эрдэм, техникын дэбжэлтын туйлалтануудые, шэнэ технологи, техникэ предприятинуудта нэбтэрүүлхэ эрхэ байдал правительство байгуулхаар хараала.

Тиигэхын тула предприятинуудһаа налог багаар абаха, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлжэ, абаһан ашаг олзоһоо налог даралгаһаа саг зуураар сүлөөлхэ гэхэ мэтын хэмжээнүүдые правительство абаха юм. Эдэ асуудалнуудаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй тусхай тогтоол баталагдаха, тусхай хуулинууд зохёогдохо ёһотой. Мүнөө энэ талаар түрүүшын алхамуудай хэгдэжэ эхилһэниинь һайшаалтай. Жэшээлхэдэ, Совминай түрүүлэгшын дэргэдэ инновационно совет байгуулагдаа. Энэ советэй бэелүүлхэ зорилгонуудай нэгэн гэбэл, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлгэ, ухаалан зохёогшодой экономическа ашаг үрэ ехэтэй дурадхалнуудые зохёоходо, туһа хүргэлгэ болоно. Эдэ хэмжээнүүдые мүнгэ зөөрөөр һомолхо зорилготойгоор инновационно банж байгуулагдаа. Шэнэ технологинуудые бэдэрхэ, тэрэниие РСФСР-эй нютагуудта нэбтэрүүлгэдэ туһа хүргэхэ зорилготой Россин инновационно «Росинкон» концерн бии, болгогдобо. Зарим ухаалан зохёогшодто, урлан нарижуулагшадта, ВОИР-ай нютагай советүүдтэ мүнгэ урьһаар үгэхэ тусхай банк байгуулха хэрэгтэ Россин правительство туһа хүргэхэ болоо.

ВОИР-ай Россин бүлгэмэй уставай ёһоор эхин эмхинүүд гэшүүнэй түлбэриин хэмжээе, элдэб лаборатори, бага предприяти, кооператив байгуулха, мүнгэ зөөриеэ хайшан гээд хэрэглэхэеэ өөһэдөө мэдэзд тодоруулха эрхэтэй болобо гээшэ.

«СССР-тэхи ухаалан зохёолго тухай» хуули тухай хэдэн үгэ хэлэмээр ха. Нэг тэрэ хуушан хуулиһаа рээ илгарнаб? Ухаалан гын дурадхал нинтэ баялиг гэжэ хуушан бэшэгдэнхэй һэн. Тиин нэйшье бэшэ боложо приятинууд эдэ дурадха яажа хэрэглэхээ өөһ дэдэг байгаа. Энэнэ жалан, зохёогдоһон д нуудай олонхинь нэб дэнгүй үлэдэг бэлэй. туйлалтануудые холо ухаалан зохёолгонууд б ороо хэрэглэгдэнгүй үрэнүүдтэ үргэнөөр үүлэгдэдэг байнаниинь ха юм. Тиин арал хэдэн миллиард нэнэ бшуу. Ухаалан нуудад дурадхалнуудаа дэдэд хэрэглэхэ эрх игэжэ нилээд олон б нүүд харинг гүрэнү гэжэ ошоо.

Мүнөө шэнэ хуулин алан зохёогшо гос эжэ, патент абахад гөө зохёоһон дурад шаншье гээд хэрэгл

Тэрэ ухаалан зо дахалаа предприяти стерствэнүүдтэ хүн Хо хүндэ үгэхэ Энэ хуулин ушг юумэниинь гэхэдэ лзохёогшын оруулг Рөл богонн болзор Рэжа, патент үгэхэ Ө нарижуулгын, зэргые дурадхалнуу эмурадхал нэбтэ аб ашаг олзоһоо соналог тохогдохо Экидо, медицинэдэ бүлөөлөлдэ, ажаһуу налдаралгын болзо наада байна. Мүн г ра а талаар хүнгэлэ хуулсоо хараалагдаг һайцтай.

Гэбэ шэнэ хуули туу да юумэн үг хэлэ аргагүй. Тии шэнэ юумэ үүсхэгшэ хёохиулһатайгаар хэрэгэнэ хуули ни хисэ бэ бшуу. Ини нэ хиин баталагда һан, ИР-ай эмхинүү даагаа худэлхэ эрхэ ушар даа тэдэнэрэ риальна техническэ үн рние ижүүлхэ, орц циальнономическа жэлтынфрагшань хэрэгтэгэнэ юумэ дэй нэ дээшэлэ олгобо эшэ. Тиин Буряадымхи ухаа шодтой урлан шадтай ата ара анай н урда тэгдаһан нигг дые бэелхэ хэ фон Хор гөө хубі оруу байшан с жэ этигэр. дэдээсээ

Мамэмнай һа ВОИР-ай уряд эшэ ааб д ликанска зөвөө дэнэн ма шэ, Буряай С бүхы та ухаалаохе ай жасада эрдэмэй ди Энэ буянтай гон эдэбхи мүнгэ өөрө үдэшэ д хэриг мүнгэ соёлой бай он олон, hуу алуушуул х Энэ хэн. Тайзан аргшын дурэ захадань ртай шэрэ адараагданха дэдэг приб эрэ Владим тын, ажаһуу жа, энэ һа Москва бо ө һайндэрэ шалгахаар ө хани х на. Тиихэдэ д, Ивалгын өөрө лама М байна. Энэ методико хэ үгэбэ. Энэ ФРГ-гэй т эргээхые г най организ дэрэ, дуг даг албан х ийн арамнай арга болом ө ө ө

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

Шог ёгто долгин дээрэ

Шэнэ дуунуудһаа

Арадай аман үгын абдарһаа

Үндэһэн соёлоо үргэе!

ӨРЭДЭЭ ХҮРЭХӨӨ ЯАНАБ?

Уншагшын дурадхалнууд

буряад ара-
ншал һэргээн,
зүбөөр, бодо-
эглэжэ һураха
өөн хаа хаана-
йна. Энэнь ар-
найн хэрэг мүн.
ыень хэлсээд,
өөрээ энэ хэ-
лнэгүй, бэелүүл-
ди?! Энэ талаар
эмхи зур-
нүлөө үзүүл-
йна. Нэн түрүүн
нарэмжэтэ
н театрай кол-
н хэлээ хэрэг-
хабаатай бшуу.
найй олонхи
хэлээ тоодог-
гэхэ байнаб.
ье хэнгүй, юрэ
байха бэшэ ха
хэ, хэ, эндэ
н телевиденийн
буряад хэлэн
хэрэглэхэ ушар-
н хүргэхэ зэргэ-
гудамжын нэрэ,
зинай гаршa-
ряад хэлэн дээ-
й байбал, арга-
й, аша туһатай
р дуу гаралсал-
ин болохо, эдэ
дые ударидаха,
болохо гуламта
драмын акаде-
болоно. Тэрэ-
ье олон юумэ
ойлгуулна, хэлэ-
ар тухай ба-
тогтохуу. Нэгэ-
н лама» гэжэ
зорилготойгоор
н театрай бай-

руулжа» байгаа һэн. Тиихэдээ эдэмнай гансал тайзан дээрээ буряадаар дуугаралсадаг зон байба гээшэ гү гэжэ һанаа һэм. Энэнь нээрээ тиимэ байгаа гээшэ гү? Иигэ иигэһээр байтарнай, бүхы орон дотор яһатан хоорондохи харилсаан муудаа бэшэ гү? Тэрэшэлэн бэе бэедээ этигэхэгүй, юумэ ходо буруу тээшэнь болго болгоһоор, буряад хэлэ, бэшэг хэрэглэлгэмнай, түрэлхи хэлэн дээрээ дуугаралсадаг ёго гуримнай, бодото байдалнай доройтоно. Тиимэнээ юрэл нэгэ хэдыхэн хүн түрэлхи хэлэн туһайгаа һанаата болон бэшэдэг байна. Энээниие болоулая. Эбэрээ хэлсэжэ, буряадаар дуугаржа шадаха болохо ерээдүйнгөө үетэн туһай бодомжолоёв. Энээнһээ уламжалан, буряад драмын театрай артистнар, коллектив гансал тайзан дээрэ буряадаар дуугаралсаха, наадаха бэшэ, харин олондо туһатай ажал хэжэ, буряад хэлээ хүн зоной дунда нэбтэрүүлхэ, тарааха, хэрэглэхэ гэжэ оролдог лэ! Тиигээгүй һаа, соёлоо, ёго заншалаа, хэлээ һэргээхэ хүдэлмэриеэ ёһын тэдыдэ хайша хэрэгээр бэелүүлнэнтэй адли болохо.

Үшөө нэгэ иимэ һанамжа намда бии. «Буряад үнэн» газетынгээ һарын эхин номерто һара соогоо табигдан харуулагдаха наадаза, зүжэгөө эртээнһээ театрайхидай сонсохол соо мэдээсээд байгаа һаа, дээрэ байгаа. Бидэ — худөөгэй зон сонсохол уншаһанай ёһоор, буряад драмынгаа театрай зүжэг харангаа, амарангаа, нэгэ хоёр хоногоор Улаан-Үдэ ошоод ерэхэ байнабди.

Хүндэтэ «Буряад үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэд, танай ажалда амжалта хүсэн үлэгшэ

Даша СОДБОЕВ.

РЕДАКЦИҺАА: Түрэлхи хэлээ, үндэһэн соёлоо хүргөөхэ, хүнэй, яһатан бүхэнэй харилсаанда шанга эрилтэнүүдые табиха туһай манай газетын уншагша Д. С. Содбоевой һанамжа, дурадхалиуудые бултаная анхаралда табинабди. Тиигээд дээрэ нэрлэгдэгшэ театрай хүтэлбэрилэгшэдтэ нүхэр Д. С. Содбоевой шүүмжэлхы тэмдэглэлнүүдые дуулгахабди, харюуень газетэдээ толилхобди гэжэ найдуулая. Һарын эхиндэ театрай репертуар, харуулагдаха зүжэгүүд тухай эртээнһээ мэдээсэхэ тушаа театрай захиргаантай хэлсэхэ байхабди.

ҮРЭЖЭЛТЭЙ БАЙХАНЬ БОЛТОГОЙ!

Обоо тахилга... Бага ябахаһаа эхилээд, гүн удхатай, һур жабхаланта энэ ёно заншалда, үрэжэлтэ газарай хэшэгүүдые баяжуулха үүргэтэй дэмбэрэлтэ энэ үйлэ хэрэгтэ үндэр наһатай болоһон Ханда гэжэ нэрэтэй, нагаса эжынгээ, Гончик хурайхай ба Рэгээма нагса абгайнгаа ошохоёо түхеэрэн, эгээл һайхан хубсаһаяа үмдөөд, хүзүүндээ эрхиеэ зүүгээд, үргэлэй юумэ бэлдээд, Хэжэнгынгээ зүүн хойнохи Шалсаана хадым үбэртэ оршодог обоо тахилгада бэлдэдэгынь һайн һанадагби.

Бурхан шажангай үйлэ ябадалнуудтай, холбсотой гэжэ хоригдодог байһан обоо тахилгада олонхи зон өөнэдөөшье ошохол аад, ехэ түбэгшөөдэг, зарим эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэ дээрэнээ зөвлөлүүлхэнээ, түбэгшөөдэг байһан, зорюулагдаһан хараа бодолтой байһан урданай энэ ёно заншал, мартагдаха тооной болсод байгаа бшуу. Харин мүнөө урданай ёно заншалнуудай, бурхан шажангай, соёл, түүхын һэргээгдэжэ байһан мүнөө үедэ Буряад орон соомнай хаа хаанагүй обоо тахилгын үйлэ хэрэгүүд үнгэргэгдэжэ байна.

Һаяхан Хэжэнгын районой Хөөрхэ нютагта обоо тахилгын үйлэ ябадалнууд олон зоной хабаадалгатайгаар, эмхи гуримтайгаар эмхидхэгдэбэ. Дээдэ-обоо, Доодо-обоо гэжэ нэрлэгдэһэн тахилгын нангин газарай үрэжэлтэй, ургаса баянтай, зондоо аша туһатай байхынь түлөө хүнүүдэй сэдьхэлэй сэбэр сэхэ болголгодо нүлөөлхэ үргэл охэтэй, гүн удхатай маани, мэгээм ушалгые ламанар—нютагай үбгэд Аюша баабай, Галсан баабай гэгшэд жабхаланта оршоон байдалда хониной төөлэй табин байжа ёһолбо.

Тэдэнэр нютагай үбгэд, хүгшэдтэй хамта дээжэ табаг барижа далга абхуулан, адис аршаанаар сүршэн байжа, газараа арюудхаа. Эндэхи зон тон гуримтай, журамтай, эдэбхитэй байгаа.

Эндэл үнгэргэдэһэн тусхай мурысөөнүүдтэ, нэрлэбэл, бүхэ барилдаанда, мори уриллдаанда эрхимүүдынь илажа гараа. Урилдаанай урда тээ мориной соло дуудахыень хүмүүд һонирхон шагнаа.

Б. ДОРЖИЕВА.

Түрэл Буряадаа түүрээн магтая

Наранай толондол һаруул
дулаахан,
Намарай дэлгэртэл баян
зузаахан,
Огторгойн уудамдал эрхэ
сүлөөтэй,
Олоной наадандал хүхюун
зугаатай
Дабталга:
Түрэл Буряадаа
Түүрээн магтая!
Сагаан буурал
Саяанаа түшэһэн,
Байбан номин
айгалаа дэрлэһэн
Түрэл Буряадаа
Түүрээн магтая,
Түүрээн магтая!
Балшархан хүүгэдтэл
хонгор сарюухан,
Басагад, бэрээдтэл сэбэр
арюухан,
Энхэргэн эхэдэл урин
эелдэр,
Эсэгын гайхамшаг зориг
түгэлдэр
Дабталга:
Тэнгэриин зүйдэлдэл
холын харгытай,
Тэрэнгиин сэсэгтэл һайхан
хангалтай,
Россиһаа эхитэй хүбэ
заяатай,
Мүнөөнэйш, ерээдүйнш
ехэ жарголтай
Дабталга:

Энэл даа манай Мухар-Шэбэр

Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Шэлэдээ адуутай,
талдаа таряатай
Шэмээшэг, буряадуud
түүхэтэ заяатай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Үнихэн холоһоо аха дүү
болонхой,
Үбгэднайш, хүүгэднайш
жаргалаа олонхой.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Балшархан багаһаа
газартаа дуратай,
Барандаа анханай ажалда
шуналтай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Хамтадаа зугаалха хатар,
дуу хүгжэмтэй,
Хабата соёлоо үндэрөөр
хүгжөөнхэй.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Тогтомол һайн һайхан
заншалаа сахинхай—
Тон урин налгайгаар
айлшадаа угаанхай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Шэмээшэг, буряадуud
холые шэртэнхэй—
Шэнэдхэн байгуулгын
замые шэлэнхэй.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!

Аажам һайхан нютаттайбли

Адууһа малаараа,
таряагаараа,
Ажалша хүбүүд,
басагадаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
һайхан нютаттайбли.
Сэнгүүхэн дорюухан
хүүгэдээрээ,
Сэсэнхэн хүгшэд,
үбгэдөөрөө
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли.
Һайхан нютаттайбли.
Жэргүүхэн аялга
дуунуудаараа,
Жэнхэни домог
туужануудаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
Һайхан нютаттайбли.
Хүниие хүндэлхэ
заншалаараа,
Хүгжэнги үлзы
зол жаргалаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
Һайхан нютаттайбли.

Гурбан ехэ Ярууна

Энгэр түрүү Буряадайм
Эмээл дээрэ гаранхай,
Эхэ орон дотороо
Эрхим нэрэ абанхай,
Дабталга:
Гурбан ехэ Ярууна,
Гушан гурбан Гулбай
Энхэ мунхэ дэлхэй дээр
Эгээн түрэл нютаг юм даа.
Ямба хүндэ ехэтэй
Яаблан шэлын ташаан дээр
Ягааржа сэгээрэн,
Ялалзажа толорһон
Дабталга:
Агаар, газар, үһаяа
Ашаттайгаар эдлэжэ,
Арьбан баян хэшэгынь
Арад зондоо зорюулһан
Дабталга:

Буряадайм алдар соло

Үргэн ехэ Сибириин
Үбсүүн дээрэ тобойһон
Үнэр үргэн Буряадайм
Үндэр нэрэ гайхамшаг.
Хамар-Дабаан. Саяанай
Хаяа түлан нэмжыһэн
Халуун дулаан Буряадайм
Хаба шадал гайхамшаг.
Агуу Байгал далайнгаа
Алиш тээгүүр хабтайһан
Атар баян Буряадайм
Алдар соло гайхамшаг.

Гунга Чимитов

ШЭНЭ ДУУНУУД

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Л. Линховоиной нэрэмжэтэ бүхэроссии фестивальда, мүн Зандан Жуугай жасада зорюулагдаһан марафондо эдэбхитэйгээр хабаадаһан монгол артистнар Жанчивын Гантүмэр, Баттүмэрын Солонгоо, Аюурзанын Долгор гэгшэд нютагаа бусаха дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТААБАРИНУУД

Хогон,
гаражаг.
дио)!

Хар-хар дуутай,
Хара торгон дэгэлтэй.
(Зугы).
Бургаһан дээрэ—нарһан,
Нарһан дээрэ—хуһан,
Хуһан дээрэ—хонин.
(Һэеы гэр).
Бухал нүүлын басаган
Бухашьида айлшалжа
ерээд,
Булан соонь бултагад гээд,
Шолоохой соонь шоб гэжэ,
Шабар нүхоор тэрьелшэбэ.
(Хулгана).
Бухын эбэр
Бужага улаан.
(Тибһэнэй эшэ).

Элбэг Манзаров

ХАХАСАЛГА

(Хөөрөөн)

Анха түрүүшынхиеэ хорин нэгэ наһа хүрэжэ, архиин талон абаһандаа ама халамгайшаг Бамбуурха аалихан гэртээ орожо ябатараа, уяанда байһан Бамбар нохойгоо хаража:

— Ээ даа, баарһамниш! Эдихэ юумэнэй үгы дээрэһээ шимни яһала хара дагадха боложо байнаш,— гээд үбдэг дээрээ бохилзон нохойнгоо тархиинь эльбэн хайрлаһандаа юм гү, али гомдоһондоо гү, нухэртөө досоохиёо хуу урбуулан зугаалха дураниинь Бамбарта хүрэбэ.

— Бидэ хоёр энээхэн наһан соогоо балайшье һайн юумэ үзөөгүйбди. Шимни ходол уяанда байгааш. Бишни ото һэтэ һогтуу галзуу эхэ эсэгынгээ хоорондо ябаһаар энэ зэргэ болобоб. Мүнөө хорин нэгэ хүрэхэдэм, архи уу гэжэ талон үгэнэ. Наһан соогоош уухагүйб гэжэ һеҮаа һэм. Харин дүү басагандам арбан найма хүрөөш гээд, тамхи тата гэжэ баһа талон барюулна. Юуншье гэхэшын саг гээшэб? Юһэдэхи каналаар кино хараха гэхэдэш, хуу алалсаан, хюдалсаан, нюсэгэ шабган һамгадай харайлдаан, ай бурхан...

Бурхан шажанай дэлгэрһэниинь болоо! Тиимэ бээ Бамбар?—гэхэдэнь, Бамбар нохойнь ойлгоһон юумэндэл нюурынь долёон, долёон байгаа һэн. Бамбуурха бүришье уяржа, дуратай басаганиинь ухаандань орошобо:

— Саашань шагна даа, Бамбар. Сугтаа һургуулида нуража ябаһан басагаяа намга хэжэ абаха гэхэдээ айшанаб. Магазинуудта юуншье үгы. Хубсаһа хунар, эдихэ юумэн хүнэй даашагүйгөөр үнэ сэнгээ нэмээ. Сай, дабһа абахадаш, үлүү булуу юумэн үлэнэгүй, стол дээрэ. Шимни тиимэнээ иигэжэ муудажа захалбаш. Тэрэ басагандаа яала дуратайб. Тэд тэрэмнишье өөртөө таараһан хүдэлмэригүй. Тэндэ, эндэ кооперативщигуудай хүлһэншэн болоод, урда хойнонь гүйнэ. Энэ намда ехэ жүтөөрхэл үзүүлнэ. Эхэ, эсэгэмниш балай тиимэ һайн ажалда хүдэлдэггүй. Үдэшэниинь бузар муухай үнэртэй бурдаагаа бусалгаад лэ, арбаад түхэригөөр худалдажа зобогшо. Абаһан юумэниишье үгы. Һаяхана угайдхадаа милицидэ баригдажа, яла түлэжэ һалаба. Яаха, хээхэбиб даа, нүхэр? Хэдэн жэлэй урда тэрэ муухай бурдаа-брашка гээшье мэдэхэгүй ехэл һайн байгаа.

Мүнөө айл буриһөө үнэр гаража байгша. Олонхи зониинь тэрэ сагта олоһон мүнгөө уубашье, ороходо тоһотой, саахартай һуугша бэлэй. Шишье тэрэниие һанана ёһотойш. Газаамнай тахяануud, хоёр гахай, ямаад байгша бэ-

түүхэтэ заяатай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Үнихэн холоһоо аха дүү
болонхой,
Үбгэднайш, хүүгэднайш
жаргалаа олонхой.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Балшархан багаһаа
газартаа дуратай,
Барандаа анханай ажалда
шуналтай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Хамтадаа зугаалха хатар,
дуу хүгжэмтэй,
Хабата соёлоо үндэрөөр
хүгжөөнхэй.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Тогтомол һайн һайхан
заншалаа сахинхай—
Тон урин налгайгаар
айлшадаа угаанхай.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!
Шэмээшэг, буряадуud
холые шэртэнхэй—
Шэнэдхэн байгуулгын
замые шэлэнхэй.
Энэл даа, манай
Мухар-Шэбэр!

Аажам һайхан нютаттайбли

Адууһа малаараа,
таряагаараа,
Ажалша хүбүүд,
басагадаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
һайхан нютаттайбли.
Сэнгүүхэн дорюухан
хүүгэдээрээ,
Сэсэнхэн хүгшэд,
үбгэдөөрөө
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли.
Һайхан нютаттайбли.
Жэргүүхэн аялга
дуунуудаараа,
Жэнхэни домог
туужануудаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
Һайхан нютаттайбли.
Хүниие хүндэлхэ
заншалаараа,
Хүгжэнги үлзы
зол жаргалаараа
Алаасхан холуур суурханхай,
Аажам һайхан нютаттайбли,
Һайхан нютаттайбли.

Гурбан ехэ Ярууна

Энгэр түрүү Буряадайм
Эмээл дээрэ гаранхай,
Эхэ орон дотороо
Эрхим нэрэ абанхай,
Дабталга:
Гурбан ехэ Ярууна,
Гушан гурбан Гулбай
Энхэ мунхэ дэлхэй дээр
Эгээн түрэл нютаг юм даа.
Ямба хүндэ ехэтэй
Яаблан шэлын ташаан дээр
Ягааржа сэгээрэн,
Ялалзажа толорһон
Дабталга:
Агаар, газар, үһаяа
Ашаттайгаар эдлэжэ,
Арьбан баян хэшэгынь
Арад зондоо зорюулһан
Дабталга:

Буряадайм алдар соло

Үргэн ехэ Сибириин
Үбсүүн дээрэ тобойһон
Үнэр үргэн Буряадайм
Үндэр нэрэ гайхамшаг.
Хамар-Дабаан. Саяанай
Хаяа түлан нэмжыһэн
Халуун дулаан Буряадайм
Хаба шадал гайхамшаг.
Агуу Байгал далайнгаа
Алиш тээгүүр хабтайһан
Атар баян Буряадайм
Алдар соло гайхамшаг.

...орондо буддын шажанай мүндэлһөөр 250 жэлэй ойдо

...Н НАЙМАН ЗУЛА БАДАРУУЛААД...

...анай нээлгэдэ
...ингүүлэсхы
...гтэ...афон Хори һуу-
...б байшан соо бо-
...мэдээсээ һэмди.
...Өнөөмнай һайн һай-
...бэшэ ааб даа. Хо-
...дэһэн марафон-
...ай бүхы мүнгэн
...анай жасада оруу-
...Энэ бүянтай хэрэг-
...гон эдэбхитэйгээр
...мүнгэ орууллаһан
...Энэ үдэшэ дүн хам-
...тухэриг мүнгэн ороо.
...соёлой байшан соо
...он олон, һууха һуу-
...алуушуул хүл дээ-
...н. Тайзан дээрэ
...агшын дүрэ зураг.
...захадань тусхай
...зантай шэрээ дээрэ
...бадараагданхай.
...эрэ Владимир Гун-
...ажа, энэ һайн һай-
...й һайндэртэ сугларие хани халуунаар
...д, Ивалгын дасанай
...мбо лама Мунхэ Цы-
...э үгэбэ. Энэ үнинэй
...эргээхые гүн сэдь-
...олдожо, дуган ба-
...нэй арамнай үнгэр-
...арнь сугларһан зо-
...амаршалба. Удаань
...и шажанай дэлгэр-

...һэр 250 жэлэй ой тухай, Далай ламын морилхоёо байһан тухай богонихоноор хөөрөө.

Хориин район соо һайхан дуугараараа суудг гараһан Зүгдыровтэн Амгаланта нютагай үндэр наһатай хүгшэнһөө бэшэжэ абаһан Анаагай дасанай магтаалай дуу гүйсэдхэжэ, олоной магтаалда хүртөө. Һүүлээрнь Хориин райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. М. Бузин үгэ абаба.

— Энэ үйлэ хэрэг хадаа соёлой ехэ удха шанартай: зоной сэдьхэл арюудхажа, тэрэниие сэбэр сэхэ ажалда элсүүлхэ байна. Анаагай дасаниие һэргээхэ талаар буддистнуудай Хориин бүлгэм ехэ ажал ябуулаа, нютагай зон тэрэниие эдэбхитэйгээр дэмжээ. Хүниие энэрхы сагаан сэдьхэлтэйгээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шажан мүргэл ехэ удха шанартай. Тиимэнээ райсоведэй президиумэй шийдхэбрөөр тус жасада 20 мянган түхэриг оруулагдаба,—гээд тэрэ мэдээсэбэ. Тиигээд өөрынгөө бүлэн зүгһөө 50 түхэриг үгэбэ.

Районой ажахынуудай директорнүүд, промышленна предприяти, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд удаа даараалан үгэ абажа, энэ жасада мүнгэ оруулжа эхилбэ, Олонхи ажахынууд табан мянган түхэригһөө доошо бэшэ мүнгэ оруулаа. Хориин шубуунай фабрика (директорынь Б. С. Цыбиков) оройдоол 50 худэлмэришэдтэй аад, 5 мянган түхэриг оруулаа. Ажалай дүүрэхэ үедэ, оройдоол 15 минута соо 16 мянган түхэриг ороһон байха юм. Гансашье ажахынууд, эмхи зургаанууд бэшэ, харин олон зон гэр бүлынгөө зүгһөө нэрэеэ бэшүүлээд, мүнгэ оруулаа. Тиихэдэ Л. Васильев 50 доллар нютагайнгаа дасанай жасада оруулаа.

Хүнүүдэй үгэ хэлэлгын забһарта концерт наадан харуулагдажа, олоной анхарал татаһан, һайшаагдаһан байна.

— Энэ концертдэмнай гансашье манай районой уран һайханай бүлгэмэй артистнар бэшэ, харин Ивалгаһаа, Хэжэнгэһээ айлшад, оперо болон баледэй театрай артистнар хабаадаа. Бидэ тэдэниие урриһан байнабди,— гээд райсоведэй соёлой таһагые даагша Б-Д. Д. Цыдыпов хэлэбэ.

— Манай, дуу, хатарай «Улаан-Эрхирэг» ансамбль энэ концертдэ хабаадажа, бэлиг шадабарияа харуулба. Энэ дэмбэрэлтэй хэрэгтэ хабаадажа байһандаа баяртайбди. Нютагайнгаа зоной үргэһэн мянган түхэриг асаржа баряабди,— гээд тус ансамблиин түлөөлэгшэ, совхозой ветеринарна врач Б. М. Дондоков хөөрэбэ.

Энэ ехэ хэмжээ ябуулга үдэшын 19 час багта дүүрээ һэн. Нютаг дээрээ хэрэгээ бүтээхэ, мүргэл хэхэ аргатай болоһон зон сэдьхэл дүүрэн гэртээ энэ үдэшэ бусаа һэн.

— Энэ сугларһан мүнгэн яажа хэрэглэгдэхэ гээшэб?— гээд, буддын шажанай Хориин бүлгэмэй түрүүлэгшэ Д. С. Санжиевта хандаа һэм.

— Энэ бүхы мүнгэн, мүн үглөөдэр дуганай нээгдэхэдэ ороһон мүнгэн ехэ дасаниие шэнэлэн бодхоолгодо гол түлэб гаргашалагдаха. Тэрэнэй проект бэлэн болгогдожо байна. Гадна ламанарай байха гэрнүүд, конторо баригдаха. Мүн хамһэбариин ажахы байгуулагдахаар хараалагдана. Мүнөө 70 гектар газар дасанда үгтэнхэй. Һаамхай үнеэдые, хони барихабди,— гэбэ.

М. САНДАНОВ,
манай түсхай корр.

...МБАРАА ШАГШАГА ХОЁР

...нда һарын тэн
...раа удаан нойр-
...нүхэнһөө түрүү-
...а, тала дайдын-
...ка, хагдэ ногоо
...ба. Гурбан гү-
...рэдег элеэ шу-
...өхёод, одоо ми-
...бэбши гэжэ хо-
...жэ арбайлгаад,
...ые нүхэнэйнь
...гшагын «ши-с-
...жэрхихэдэ, зум-

...бараа яража, бүхы шадалаараа гүйжэ, нүхэндөө үрджэ оробо. Шагшага хойноһооньь дахалдаад орожо, бэе бэеэ абарбад.

Тэрэ сагһаа хойшо зумбараа шагшага хоёр нэгэ нүхэн гэртэй, суг байрлдаг, бэе бэедээ түһалгасажа, ехэ эбтэй хани нүхэд болоһон байна.

Зумбраагай дайсад ехэ олон, дээрэһээнь мэдэгдэнгүй харсага, элеэ шүүрэжэ болохо, бэлшээри дээрэнь үнэгэн, хярһан, бүдүүн хүзүүн гээд баригжа эдижэрхидэг амитад олон.

Гансал шагшага тэрээндэ туһална. Зумбраагай нүхэнһөө гараха болоходо, шагшага түрүүлжэ гараад, иишэ тиишээ хараашалжа, арьяатан үгы гү, али юун бэ гэжэ дээшээ хараха. Элеэ, харсагын үгы һаа, эшхэржэ, аюул үгы гэһэг дохёо үгэхэ. Зумбараа нүхэнһөө гараад, ехэ яража, ногоо эдижэ, элдэб сэсэгэй үрэнь суглуулжа, нүхэндөө оруулжа, элдэбын хоол бэлдэнэ. Тэрэнээ шагшагатаяа сугтаа эдинэд.

Шашагань элдэбын ноойо хиидүр, үрэнэ, набша ногоо суглуулжа, бамбаахай болгожо, зумбараадаа үгэдэг, зулзагатай болоходонь, эдиишэ асаржа үгэдэг юм.

Али нэгэнэйнгээ үгы болоходо, бэе бэеэ үгылжэ, үншэржэ зободог ха.

С. БАХЛАЕВ.

Д. Оторов

...РИИН ОХИН ЕХЭДЭЭД...

(Үнэн болоһон ушар)

...кын ...ын нэгэ районһоо алба-
...р Ул-Удэ ерэһэн Жамса Аю-
...инэй ...аагүй нүхэдөө урижа,
...стора, орожо архидаба.
...бороораанай таһаржа байха
...р сэ...агаараар амилхаяа га-
...аба. Һоранай үүдэндэ элдэб
...эн Мацанууд жэрылдэн байба.
...лоошо, дүтэлөөд:
...ай нам...е «Горячинск» курорт-
...шадалиб?
...дунда...нэгэ жолоошон хэлэбэ:
...хоохоо гүйлгэхэ гээшэ гүб?
...амса:
...тээшэнь тулэхэб, мүнгэн энэ
...«баіха»—гэжэ хэлээд, үбсүү-
...тэр нюргалба.
...шинда гужа, уданшьегүй хур-
...нии та болотор ябажа, ку-
...реед жоошон унтажа хэбтэ-
...е арй ...амай һэрюулбэ.

Жамса һэриһээр, машинын үүдэ нээжэ, гаэаа гараад:

— Ши, намайе сй тайгада юундэ асарба гээшэбши, тонохоёо һанаа гүш?—гэжэ һөөлдэнги хоолойгоор зандарба.

Жамса хаана, юундэ ерээд байһанаа мэдэхэдээ, гэдэргээ городоо бусая гэжэ жолоошоноо гуйба. Жамса Аюшеевич Улаан-Удэе бусажа ябахадаа, энэ курорт хүрэтэр гүйлгэһэн ушараа жолоошондо иигэжэ хөөрэбэ:

— Гурбан жэлэй саада тээ һамгамни намайе гэрһээ намнажа гаргаа бэлэй. Басагамни табатай болоо. Тэрэнээ ехээр һанадагби. Сэсэгмаадаа ерээ ха юмбиб. Тиихэдэ һамгамни басагатаймни уулзуулха дурагүй юм. Архи арбан гурбан жолоотой юм гэлсэдэгынь тон зүб лэ даа. Би тэд жолоое барижа ябадаг хадаа танние з...бообо гэшэб, өөрөөшье гарзалда ороо...ха юмбиб даа, хүлисэгты нам...е...

Һүн далай һүлд гэбэ
Һүрэй баатар дэб гэб.
(Цоныи малда орохо).
Буркагар хуһан бэетэй,
Буриу ургаһан шүдэтэй.
(Борной).
Ойриһоо бишыхан
Холоһоо мандагар.
(Һүүдэр).
Сабшахада, сараа
гарадаггүй,
Губшахада, гурьба
гарадаг...
Хэршэхэдэ, хэб гара...
(Уһан, ...
Улаан...
Хар...
...

ХОЁР ҮНДЭРЭЙ ХОРМОЙДО

Алхана уулаһаа эхилээд, Адуун шулуун хүрэтэр хабтайн нэмжыдэг Ага нютагай аглаг һайхан талада 1929-1931 онуудта хамтын ажал бурьялжа захалһан түүхэтэй. Алханын «Эрдэм», «Тугшан», Һүдэнтэ, мүн Урда-Агын Чапаевай, Хүнхэрэй Ленинэй, Шандалиин Свердловой нэрэмжэтэ колхозуудай байгуулагдаһаар 60 жэлэй жабхаланта ойе эдэ үдэрнүүдтэ һайндэрлэбэ. Мүнөө Шандали нютагта болоһон һайндэр тухай уншагшадтаа тобшохокоор хоорэхэмни. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ колхозой тогтоогдоһоор 60 жэлэй ой, нютагай һургуулиин байгуулагдаһаар 80 жэлэй ой гүйсэһэн байгаа.

Зүүн болон Баруун үндэрнүүд һүлдэтэй, шабартай Шандали гэжэ холо саагуур суурхаһан Свердловой нэрэмжэтэ колхоз хадаа Агын Буряадай автономито округой эгээлэй юрын ажахынуудай нэгэн юм. Ая гангын үнэрөөр анхилһан, бутуула ногоогоор бүрхөөгдэһэн тала дайдаарнь табан хушуун мал атарлан бэлшэдэг. Мүнөө ажахыда 20 мянга гаран хонин һүрэг, 2 мянга шахуу эбэртэ бодо мал, 450-һаа дээшэ адуу морид тоологдоно. Хэдэн мянган гектарай талмай дээрэ шэнииса, хара тарян, обёос болон бусад ургамалнууд, мүн огородой эдеэн таригдана. Манай нютаг эды олон адуу мал үсхэбэрилэн арьбадхажа байдаг малшадаараа, үндэр баян ургаса абадаг таряашадаараа алдаршанхай. Эдэнэй дүнда Эхэ оронойнгоо үндэр дээдэн хайра шагналнуудта— орден, медальнуудта хүртэгшэд олон. Тусхайлбал, үхэршэн Норжимо Балданова, һаалишан Дарима Будаева, хонишод Цыдып Дашибалов, Доржо-Ханда Лхасаранов, колхозой урдын түрүүлэгшэ Ойноб Цыденов болон бусадые эн талаар дурдажа болоно.

Партийна ба совет хүтэлбэрилэгшэд Ж. Б. Батоцыренов, Н. И. Юндунов, Б. Ц. Цыренов, Буряадай элитэ уран зохёолшо Ж. Б. Балданжабон, арадай гэгээрэлэй мэдээжэ хүдэлмэрилэгшэ Д. М. Мижидон, эрдэмэй докторнууд Л. Д. Шагдаров, Э. Г. Базарон, эрдэмэй кандидадууд К. Г. Дондоков, Ч. Б. Базаржапов, РСФСР-эй һургуулиин габьята багша Д. Р. Раднаева болон бусад эндэһээ ургажа гаранхай.

Ойн баярта зорюулагдажа, ажахыда музей эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Музей хэдэн таһалгатай. Эгээл түрүүшынь таһалга соо һоеы гэр, буряад арадай зөөри хогшол, хубсаһа хунар, нютагай топонимическэ карта, угай бэшэгүүд харуулагдана. Нютагай географическа нэрэнүүдтэй топонимическэ картые «Росгипрозем» гэжэ проектнэ институдай Шэтын филиалай ахамад мэргэжэлтэ Б. Ж. Жигжитов уран гоёор зураһан байна. Колхозые эмхидхэһэн хүнүүдэй, ажалай ветерануудай, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй фото-зурагууд удаадахи таһалга соо олоной анхаралда табигдана. Эллжээтэ таһалга руу ороходоо, эндэһээ ургажа гараһан алдар солотой хүнүүдтэй танилсанабди. Түрүүшын табан жэлэй түсэбүүд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүд, ороноо һэргээн бодхоолгын үе, шэнэ газар элдүүрилгэ, манай ороной гаталһан харгы замууд эндэһээ элеэр харагдана. Юрэдөөл, нютагайнгаа түүхые мүнхэлһэн музейе эмхидхэн байгуулгада колхозой правлени, ветерануудай совет, нэн түрүүн музейн директор Ю. Ц. Раднаев тон ехэ хубитаяа оруулаа гэжэ тэмдэглэлтэй...

Баярта ойнуудтаа зорюулагдаһан һайндэр нютагай дунда һургуулиин стадион дээрэ болобо. Тус стадион һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй — уряа лозунгнууд, транспарантнууд, спортын тугууд һэбшээ һалхинда далбан намилзана. Ирагуу һайхан, соггой хүхюун аялга хүгжэм эзэлнэ.

Уданшьегүй спортын марш наадажа, һайндэрэй жагсаал стадионой урилдаанай харгы дээрэ гаража ерэнэ. Эгээл түрүүлэн колхозой дайнай ба ажалай ветерануд дабшаба, Монголой Хэнтэйн аймагһаа, Улаан-Удэһөө, Шэтэһээ, Агаһаа, Могойтоһоо, Дулдаргаһаа ерэһэн айлшад саашадаа зэлэ татан һубариба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан нютагайнгаа хүбүүдэй дурасхаалда бодхоогдоһон хүшөөгэй дэргэдэ веногуудые, баглаа сэсэгүүдые табилгаар баяр ёһолол нэгэдээ. Арадай депутадуудай Шандалиин сельсоведэй түрүүлэгшэ Ж. Ж. Цырендоржиев түрүүлэн үгэ абахадаа, баатар хүбүүдэйнгээ дурасхаалые хододоо нангинаар сахижа ябахабди гэжэ тангаригдаа. Дайнай, партиин ба ажалай ветеран Т. И. Юндунов, сэрэгэй лётчик, бүхы наһаяа авиацида зорюулһан Б-Г. О. Цыденов үгэ хэлэбэ.

Һүүлээрнь колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Нимаев ажахынгаа 60 жэлэй ой тухай элидхэл хэхэдээ, үнгэрһэн үе соо түрэл нютагтань ажахын-соёлой байгуулалтада ямар ехэ амжалтануудай туйлагдаһан, тухай, ажалай түрүүшүүл тухай, мүнөөнэй хүшэр хүндэ сагта ямар бэрхэшээлнүүдэй тохёолдожо байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө.

Шандалиин дунда һургуулиин директор В. Ц. Бадмаева үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Жэмбүүрхэн хоолойтой дуушан гэжэ зондо хэлсүүлһэн Жигжитжаб Батоцыреновэй аяар 1911 ондо үүдыень нээһэн һургуулимнай гэгээрэлэй ёһотойл гуламта боложо, олон үеын хүнүүдые эрдэм номдо һургаа.

Саашадаа РСФСР-эй Компартиин Агын округкомой хоёрдохи секретарь Б. Б. Жамсуев, арадай депутадуудай Агын районно Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Э. Г. Чимитдоржиев, ветерануудай окружной советэй түрүүлэгшэ Э. Г. Базарон, эдэ мүрнүүдэй автор болон бусад үгэ хэлэжэ, амаршалгын дэбтэрнүүдые, дурасхаалта бэлэгүүдые түрэл колхоздоо, һургуулидаа барюулһан байха юм.

Энээнэй удаа нютагай ажалай ветерануудта, айлшадта гарай бэлэгүүд барюулагдаа.

Ажахын уран һайханай бүлгэмэйхид, мүн айлшаар ерэһэн МНР-эй Хэнтэйн аймагайхид концерт-наада табижа, сугларагшадые хужарлуулба. Дуунай конкурсын дүнгүүд согсологдоо. РСФСР-эй соёлой габьята хүдэлмэрилэгшэ, композитор Дагба Ринчиновэй «Тоонто нютаг» гэжэ дуун нэгдэхи шанда хүртэбэ. Залуу композитор Бато Бальжинимаевай «Шандали» гэжэ дуун хоёрдохи шатын дипломоор шагнагдаа. Доржо Гомбоевой «Гурбан үндэрни» гэжэ шүлэгөөр Б. Бальжинимаевай найруулһан дуун гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Спортын программа угаа баян байба. Бүхэ барилдааг-аар, һур харбалгаар, мори урилдаагаар, хүнгэн атлетикээр, волейболоор, футболоор, мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

Һайндэрэй түгэсхэлдэ лотерей наадагдаба: полотенциһээ эхилээд, трактор хүрэтэр элдэб зүйлнүүд шүүбэридэ табигдаба. Эгээл золтойшуул шүүбэринүүдтэ хүртөө.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БАСАГАДАЙ КОНКУРС

Селенгинск тосхоной һуурин табигдаһаар 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Сэлэнгын дангина» гэжэ конкурс усиноозерск хотын «Шахтер» гэжэ соёлой байшан соо үнгэргэгдэнэ. Хорёод залуу басагад наһанайнгаа талаар хоёр өүлэг боложо хубааараад, конкурсын түрүүшын шатада хабаадаба. Конкурсдо хабаадаһан басагад яһала һайн бэлэдхэлтэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэр урданай буряад дуу, хатар, ёһо заншалнуудые һайн мэдэхэһээ гадна, мүнөө үеын моодын шэглэл болон театр, хүгжэм ойлгодог байһаная гэршэлбэ. Эндэ илаһан илдам зөөлэн шарайтай эдир залуу басагад июниин 28-да конкурсын түгэсхэлэй шатада хабаадалсажа, «Сэлэнгын дангина» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ.

С. ДАМДИНОВ.

ЭКОЛОГИЧЕСКА БЮЛЛЕТЕНЬ

Байгша оной июнь һарын түрүүшын хахадта Улаан-Удын агаарта тооһон 2,7, азодой двуокись 1,8, фенол 2,7 дахин хэмжээ үлүү байба.

Зарим үдэрнүүдтэ городой түмэр замай вокзалай дэргэдэ агаар илангаяа муухай байгаа гэжэ шэнжэлэгдээ.

Тиихэдэ хотын Октябрини 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гүүдамжада азодой двуокись хэмжээ 1,5 дахин ехэ байба.

Июниин 7-до городой Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ үгүй городой окись нормоһоо 2,8 дахин үлүү байгаа.

Хариин серьын двуокись, сульфат, азодой окись городой бүхы районнудта нормодоо байгаа гэжэ мэдээсэе.

В. ТАТАРНИКОВ,
Буряадай гидрометобсерваторийн түбэй начальник.

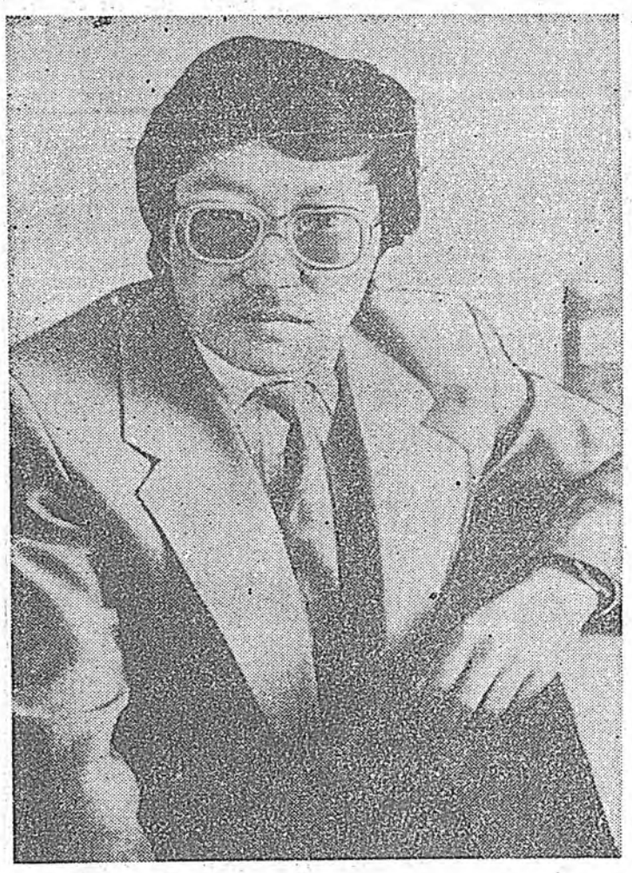

Байгаа онде Загастайн дундаа һургуулиие 43 хүбүүд, басагад дүүргэжэ, ажабайдалайнгаа үргэн замда гараба. Ажабайдалайнь үргэн замда гаргалсаһан багшанарай тоодо Владимир Нимаевич Петухов ороно. Энэ нүхэрнай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ институт дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр тус һургуулида ород хэлэнэй болон литературын багшаар арбан жэлэй туршада хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Петухов.

В. ПЛУТТЫН фото.

МВД-һээ мэдээсэнэ

Хабарай сэлмэг һайхан үдэр. Үхибүүгээ дахуулһан нэгэ залуухан эхэнэр Улаан-Удын Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсөөр гэшхэлжэ ябаба. Эдэ хоёрой тээ хойно эрэ хүн алхална. Үхибүүнэй эсэгэнь хэбэртэй. Үнөөхи хүмнай тэдэ хоёрые уданшьегүй хүсэжэ, иишэ тиишээ хүлтегашан хараад, эхэнэрэй толгойһоо малгайень саб шүүрэжэ абамсаараа гүйшэбэ. Залуу эхэнэр түрүүшээр мэгдэжэ, яахаяашье ойлгожо ядаад байтараа, гансата мэдээ ороһондол һүхирбэ ха.

Холо бэшэ ябаһан залуу хүн энэнэрэй хашхараае дууламсаараа, гэдэргээ эрьеи харабаа: тиржэ байһан эхэнэрһээ тээсаана нэгэ эрэ хүн гүйжэ ябаба. Тонуулшан гэжэ ойлгомсоороо үнөөхи залуу хүмнай гүйжэ ябаһан хүниие намнажа оробо. Залуу хүндэ дүтэшэг байһан үшөө нэгэ үхибүүн хойноһоонь гүйлсэбэ. Тэрьедэжэ ябаһан хүн хүсэгдэхэ болоходоо, хоргодохо арга бэдэрбэ ха. Нэгэ гэрэй дэргэдэ нээлгэтэй подвал обёоржорхёод, үнөөхи хүмнай тэрээн руу шурган оробо. Хоргодоһыем хүн хараагүй гэжэ һанаа ха. Хариин мүрдэгшэднай хүрэжэ ерээд, подвалай үүдэ газаа таларнаань хаажа хүшөөд, милицийн хүдэлмэрилэгшэдые дуудаба.

Тонуулшамнай хэн байгааб гэхэдэ, ЛТП-һээ зугадаад, бэдэрэлгэдэ байһан эрхэтэй Козин гэжэ элирээ.

Гэмтэ ябуулга хэһэн хүниие баригшаднай гэбэл, багшанарай институдай студент Сократ Булдаев, нүгөөдэнь Улаан-Удын 45-дахи һургуулиин 7-дохи классай һурагша Максим Сучков.

Октябрьска райисполкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүтэлбэрилэгшэд шэн зорит харуулһанайнь түлөө эдэ хоёрые бэлэгүүдээр урмашуулһан байна.

Июниин 17-һоо 24 болотор республика дотор 8 хүниие алаһан, 2 эхэнэрые хүсөөр эдлэһэн, 15 ушарта хүндэ добтолжо тоноһон байна. Тиихэдэ гүрэнэй, ниитын, үмсын зөөридэ 117 хулгай ороо. Гадна 19 автомототранспорт хулгайлагдаһан байна. Милицийн хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэргүүсэхэ ушар нэгэ дахин дайралдаа.

Үнгэрһэн хугасаа соо республика дотор харгын-транспортна 22 гэнэ усал боложо, 6 хүн наһа бараһан, 19-ниинь элдэб янзаар гэмэлтэһэн байна.

Тиихэдэ Улаан-Удын дотоодын хэрэгүүдэй таһагуудта элдэб гэмтэ ябуулга [illegible]эн, ниитын журам эб[illegible] хүн асарагдаа.

Буряадт[illegible]

Телевидени

ИЮЛИИН 1-һээ 7 ХҮРЭТЭР

Понедельник, 1

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30— «Үглоо». 10.00 — «Даллас» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 10.50— «Много голосов — один мир» гэһэн дамжуулга. 10.55—Футболой шэнжэлэл. 11.25—Марафон-15. 12.40 — Баримтата фильм. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15— Экономикын талаар шэнжэлэл. 13.30—Концерт. 15.30 — Коллекционер тухай. 15.45—Фильм-концерт. 16.50— Хүүгэдэй хүгжэмтэ клуб. 17.35 —СССР-эй МВД-гэй дотоодын сэрэгүүдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 18.45 — «Экономико ба бидэ». 19.30— Шэнэ һониной албан. 19.45— Цирк. 19.55—Американ хроника. 20.20—«Беверли Хиллс»— уран һайханай фильм (США). 22.00—Время. 22.40—«Даллас». 1-дэхи сери. 23.30—«Холодное осень»— зүжэг. 00.20— «Метаморфозы живописи»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 00.55— Шэнэ һониной албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00 — Үглоо. 9.00 —Үглоонэй гимнастика. 9.20— «Зимние сказки»—зүжэг. 10.50 —Ехэ юумэ мэдэхэ хүнүүдтэ дамжуулга. 11.35— Москвагай гүрэнэй П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ консерваториин студентнэрэй хоор дуулаха. 12.10 — «Джелалутдин Коркмасов» —баримтата фильм. Россин телевидени. 12.30—Телебиржэ. 13.00—Ородой интеллигенциин гашуудалта хуби заяан тухай. 13.50—Хүгжэм. 14.30—Баримтата фильм. 14.50—«Лето в Заборье»— үхибүүдтэ фильм. 15.55—А. Серойн дуунууд. Буряадай телевидени. 17.30—Манай айлшад. 17.40 — Михаил Жигжитов тухай үгэ. 17.50— Л. Линховоиной дурасхаалай үдэшэ. 18.40—Байгал. Россин телевидени. 19.00— Совет эрхэтэн байхаяа арсаһан хүнүүд тухай дамжуулга. Буряадай телевидени. 19.25— «Бралаш». 19.35—Монгол туургата арадуудай театрнуудай [illegible] 20.20 — Соносхолнуу[illegible]ва. 20.25—Дмитрий Х[illegible]скийн концерт. 21.00 [illegible]сэлнүүд. 21.15—«Амгал[illegible]согты, багашуулі» 21.[illegible]болой шэнжэлэл. 22.[illegible]мя. 22.40— Соносхолн[illegible]дээсэлнүүд. 22.45— [illegible]лоор дэлхэйн лигын т[illegible]риин түлөө мурысөө[illegible]шүүл. Италийн ба ССС[illegible]луулагдамал ком[illegible] Россин телевидени. Мэдээсэлнүүд. 24.00— [illegible]ческэ программа. 01.[illegible] болоор СССР-эй ч[illegible] «Днепр»—ЦСКА.

Вторник, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглоо». 10.00 —«Даллас». 2-дохи сери. 10.50 Хүүгэдтэ дамжуулга. 11.50 — Кинокжурнал. 12.00— Хүүгэдэй хүгжэмтэ клуб. 12.45—Мультфильм. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—Шухала асуудалаар репортаж. 13.30—Арадай хатарай бүхэсоюзна һайндэр. 15.30—Телемикст. 16.15 — Ф. Шопен. 16.55 — Мультфильм. 17.15—Баримтата фильм. 17.45 —Концерт. 18.45—Шухала асуудалаар репортаж. 19.00—Манай саад. 19.30—Шэнэ һониной албан. 19.45 — Экономико ба экологи. 20.35— Мультфильм. 21.00—«На улицах Сан-Франциско»— уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.40—«Даллас». 2-дохи сери. 23.30 — «Шатануд». 00.45— Шэнэ һониной албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглоонэй гимнастика. 9.20—Хүгжэмшэд хүгжэм тухай. 10.05—Ритмическэ гимнастика. 10.35—Эрьежэ харыш, Росси. 11.25—«Три дня и три года»— уран һайханай фильм. Россин телевидени. 12.30—Мэдээжэ бэшэ Росси. 13.30 — Театр тухай. 14.30 — Мультфильм. 15.30— «Каникулы у моря»—үхибүүдтэ фильм. Буряадай телевидени. 17.30 — Мультфильм. 17.50 — «Сагай суурян». 18.20—«Хүн. Харгы. Автомобиль». 19.00 — Байгал. 19.20—Худоогэй ажал хэрэгүүд. 19.30—Региональна газетэ. 19.40 —Хоёрдохи ТЭЦ-һээ репортаж. 19.55—Гоё һайханаар хүмүүжүүлгэ. 20.05—Байгал даар]. 20.20—Зүүн-Хо[illegible]могууд. 20.55— Соно[illegible] Москва. 21.00— Мэдэ[illegible] 21.15 — «Амгалан н[illegible] багашуулі» 21.30—Тен[illegible] болдонско мурысөөн[illegible] Время. 22.40— СССР[illegible]ховно Советэй сесс[illegible] —Хүгжэмтэ найруулга[illegible] телевидени. 24.00— [illegible]нүүд. 00.15—Уран [illegible] публицистическэ дам[illegible]

Среда, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглоо». 10.00 —«Даллас». 3-дахи сери. 10.50 —Шатануд. 12.05 — Оперонуудһаа аринууд. 12.50 — Мультфильм. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15— Шухала асуудалаар репортаж. 13.30— Кукольна фильм-зүжэг. 16.15 —Коллекционер. 16.20 — Золушкын балда. 17.35— Баримтата фильм. 18.05—Мультфильм. 18.25—«Бронзовая птица»— үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 19.30 — Шэнэ һониной албан. 19.45— Шухала асуудалаар хоорэлдөөн. 20.00 — Мультфильм. 20.25— «Дорога в рай»— уран һайханай фильм. 22.00—Время. 22.40—«Даллас». 3-дахи сери. 23.30—Людмила Рюмина дуулаха. 00.15— Экологиин һониннууд. 00.30— Телескоп. 01.30—Шэнэ һониной албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглоонэй гимнастика. 9.20—Уран зохёолой дамжуулга. 9.50—Адам Смидэй мүнгэн зоори. 10.25 — Мультфильм. 10.30— Баримтата фильм. 11.20—«Сегодня и завтра». 1-дэхи сери. Россин телевидени. 12.30—Гомо Советикус. 13.00— «Ондоо искусство». 13.30—Лев Дуров. 14.05 —Баримтата фильм. 14.30 — Мультфильм. 15.30—«Про кота...»— үхибүүдтэ фильм. Буряадай телевидени. 17.30 — Мультфильм. 17.40—«Под небом голубым»— уран һайханай фильм. 19.10 — Байгал. 19.30—«Буряадай угалза хээнүүд». 19.45— Депутэ[illegible] домжолно. 20.20 — [illegible] угалза хээнүүд» (бу[illegible] 20.55— Соносхолнуу[illegible] 21.00— Мэдээсэлнүүд [illegible] «Амгалан нойрсогты[illegible] шуулі» 21.30— Соно[illegible] мэдээсэлнүүд. 21.35— [illegible] Арадуудай спартакиа[illegible] хэ. 21.50—Н. Паганин[illegible] Время. 22.40—СССР-эй [illegible]но Советэй сессидэ. [illegible] Спортивна гимнастика [illegible] Мэдээсэлнүүд.

Четверг, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглоо». 10.00 —«Даллас». 4-дахи сери. 10.50 —Хүүгэдтэ дамжуулга. 11.50— Скрипичнэ хүгжэмэй концерт. 13.00—Шэнэ һониной албан. 13.15—МВД-гэй мэдээсэлнүүд. 13.30— Арадай хатарай бүхэсоюзна һайндэр. 14.20— Экологиин һонин. 15.30— Телемикст. 16.15—Абьяас шуналтай хүнүүд тухай. 16.30— Бэдэрхэеэ ябабабди. 17.00—Трансплантологиин үндэһэ һуури табигша, биологиин эрдэмэй доктор В. И. Демихов тухай баримтата фильм. 17.50— Моцартын жэл. 18.25 —«Бронзовая птица». 3-дахи сери. 19.30 —Шэнэ һониной албан. 19.45 —«16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.30— Цыган хүгжэмэй концерт. 20.45—Американ хроника. 21.10—«Маленький домик в прериях»— уран һайханай фильм. 22.00— Время. 22.40— Таанад энээниие хэжэ шадахат. 23.25 — Хронограф. 23.40 — Тарялан дээрэхи оорын бүраздаа. 00.10 —«Корсар»—зүжэг.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Зарядкада зогсогты. 9.15— Мультфильмнүүд. 9.40 — Арадай хоорой концерт. 9.55 — Баримтата фильм. Россин телевидени. 10.25—Фил Данахьюгай программа. Элизабет Тейлорэй портрет. 11.15— Уран зураашаА. Песков. 11.25 — Лосевско хоорэлдөөнүүд. 12.25— Россин парламентын мэдээсэл. 12.40— Режиссер М. Дохмацкаягай фильмүүд. 12.30—Теннис. Уимболдонско мурысөөн. 14.30— «Хани харилсаан»—видеоканал. 17.00 — Эстрадна дамжуулга. 17.15 — СССР-эй спартакиадын эхилг[illegible] репортаж. Россин [illegible] 18.00—Хэтэдээ мүн[illegible] тухай. 18.45—«Идеи[illegible] —зүжэг. 19.45—Ав[illegible] видени. 20.45—«Аг[illegible] согты, багашуулі» [illegible] торска телевидени [illegible] мя. 22.40— Соно[illegible] дээсэлнүүд. 22.45 [illegible] мультфильмнүүд. [illegible] видени. 23.50—Дн[illegible] — Мэдээсэлнүүд [illegible] тадуудта [illegible]

Пятница, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Үглоо». 10.00 —«Даллас». 5-дахи сери. 10.50 —С. Прокофьев. 6-дахи номерой симфони. 11.30—Мультфильм. 11.40—Баримтата фильм. 12.15 — «16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 13.00— Шэнэ һониной албан. 13.15— «Маппет-шоу» хүүхэлдэйн фильм-концерт. 16.15— «Хэрбээ тэды хуроо һаа». 17.00— Москвагай А. Свешниковэй нэрэмжэтэ училищийн хүбүүдэй ба эрэшүүлэй хоорой концерт. 17.40—Уран зурааша Д. Васильев тухай. 18.25 — «Бронзовая птица». 3-дахи сери. 19.30 — Шэнэ һониной албан. 19.45— П. И. Чайковский. 19.55—Фотоконкурс. 20.00 — «Начнем с нуля»—уран һайханай фильм. 20.30—«Корабль влюбленных» —уран һайханай фильм 22.00— Время. 22.40—«Даллас». 5-дахи сери. 23.30— Шухала асуудалаар репортаж. 23.45—«Вид» дурадхана. 02.55—Шэнэ һониной албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—«Үглоо». 9.00 —Үглоонэй гимнастика. 9.20— Ахалагша классайхидта уран зохёолой дамжуулга. 10.25 — «Сегодня и завтра»—3-дахи сери. Россин телевидени. 12.30 —Гомо Советикус. 12.50—«К-2» дурадхана. 14.00 — Телефильм. 14.30 — Мультфильм. 15.10—«Голубой патруль»—үхибүүдтэ фильм. 16.15—Гайдн. Буряадай телевидени. 17.20— «Голоса Бурятии» — фильм-концерт. 18.00—«Буряа[illegible] видеоканал. 22.00— [illegible]һониннууд. Москва. 2[illegible] дээсэлнүүд. 21.15 — [illegible]нойрсогты, багашуул[illegible] Спортивна гимнастик[illegible] Время. 22.40— Соно[illegible] мэдээсэлнүүд. Росси[illegible] дени. 22.45—РСФСР [illegible] ховно Советэй сесс[illegible] —Мэдээсэлнүүд. 23.4[illegible] һайханай-публицистич[illegible] жуулга.

Суббото, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«Мансудэ» ансамблийн концерт. (КНДР). 8.00 — Мультфильмнүүд. 8.30 — Ритмическэ гимнастика. 9.00 — Үглоонэй наада зугаатэй дамжуулга. 9.30— Шэнэ һониной албан. 9.45—«Манай саад». 10.15— Баримтата фильм. 10.45 —«Белый пароход»—уран һайханай фильм. 12.25— Үглоонэй одон. 13.25—«Не от мира сего»—фильм-зүжэг. 15.30—«Бурда моден» дурадхана. 16.00— Шэнэ һониной албан. 16.15— Кинопрограмма. 17.20 — «Час Хана-Барбара»— хүүгэдэй онтохон. 18.30—Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.35— Мультфильм. 19.00— Улаасхоорондын шэнжэлэл. 19.45—«Парнас тээшэ шата». 20.05—«Человек из Атлантиды» — уран һайханай фильм. 22.00— Время. 22.40— «Время убивать»—уран һайханай фильм. 23.30—Аншлаг.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглоонэй гимнастика. 9.15 — Мультфильм. 9.30—Волейбол. Дэлхэйн лигын түрүү һуурнин түлөө мурысөөн. Эрэшүүл. СССР-эй ба Корейн Республикын суглуулагдамал командануд. Россин телевидени. 10.30 — «Плюс одиннадцать» — видеоканал. 12.30—РСФСР-эй Верховно Советэй сессидэ. 13.00— Теннисээр Уимболдонско мурысөөн. 14.30—«Хани харилсаан» —видеоканал. Россин телевидени. 17.00—Андрей Битов. Буряадай телевидени. 17.15—«Свет над Байкалом» — фильм-концерт. 18.00— Буряад[illegible] эй 25 жэлэй нэрэмж[illegible] дион. Улаан-Удэ хо[illegible] жэлдэ зорюулагдаһан [illegible] ба Буряадай искусст[illegible] бэлигтэнэй бүжэглэ[illegible] тивно—уран һайхан[illegible] грамма. Москва. 2[illegible] мя. 22.40 — Татар [illegible] «Рамазан» гэһэн хоёр[illegible] стиваль. 23.45 — [illegible] мультфильмнүүд. Рос[illegible] видени. 24.00— Мэд[illegible] 00.15—«Убийство по[illegible] —уран һайханай фи[illegible]

Воскресени, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.30— «Спортлотогой» тираж. 10.00—Эртэ үглоонһоо. 11.00—Эсэгэ ороондоо алба хэнэ. 12.00 — Үглоонэй наада зугаанай дамжуулга. 12.30 — Аяншалагшадай клуб. 14.00—Шэнэ үетэн «Т» клуб шэлэнэ. 15.15—С. Рахманинов. 15.30—Элүүр энхэ байлга. 16.00 Шэнэ һониной албан. 16.15 — Баримтата фильм. 17.05—Теннис. Уимболдонско мурысөөн. 18.05— Худоогэй ажал хэрэгүүд. 19.05—«Много голосов— один мир» дамжуулга. 19.15— Уолт Дисней дурадхана. 20.00 — Мультфильм. 20.40—«Игла» —уран һайханай фильм. 22.00 —Время. 22.40— Таанад энээниие хэжэ шадахат. 23.25 — Хронограф. 23.40 — Тарялан дээрэхи оорын бүраздаа. 00.10 —«Корсар»—зүжэг.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Зарядкада зогсогты. 9.15— Мультфильмнүүд. 9.40 — Арадай хоорой концерт. 9.55 — Баримтата фильм. Россин телевидени. 10.25—Фил Данахьюгай программа. Элизабет Тейлорэй портрет. 11.15— Уран зурааша-А. Песков. 11.25 — Лосевско хоорэлдөөнүүд. 12.25— Россин парламентын мэдээсэл. 12.40— Режиссер М. Дохмацкаягай фильмүүд. 12.30—Теннис. Уимболдонско мурысөөн. 14.30— «Хани харилсаан»—видеоканал. 17.00 — Эстрадна дамжуулга. 17.15 — СССР-эй Арадуудай Байгал. 19.20— Зүүн-[illegible] цинэ хүнэй аша туһа[illegible] — «Буряатторресурс[illegible] мэтэй танилсанабди. [illegible] Байгал (буряадаар). [illegible] носхолнууд. Москва. [illegible] Р. Шарипова дуулах[illegible] Мэдээсэлнүүд. 21.15— [illegible]лан нойрсогты, б[illegible] 21.30— Дэлхэйн д[illegible] зам. 22.00—Время. [illegible] Верховно Советэй [illegible] 23.20—Ами-экспресс. Соносхолнууд. 24.00— [illegible] сэлнүүд.

ПРАВДА Буряадын мүнөөдэрэй номэто

КПСС-эй Центральн Комитедэй Генеральна секретарийн орлогшо В. А. Ивашын түрүүлэлгэ доро КПСС-эй ЦК-гай секретариадай заседани боложо үнгэрбэ. Эн заседаниий дээрэһээ ТАСС-ай корреспондентнүүдэй бэшэһэн тоосоон газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанай нэлтэдэ барлагдаба.

«Республика мүнөөдэр» гэһэн ниитэ гаршаг доро колхоз, совхозуудта болон промышленна предприятинуудай ажал хэрэгүүд тухай тобшохоноор хоёрэһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари байха.

«Газетэ—уншагша—газетэ» гэһэн ниитэ гаршаг доро хирэ хирэ болоод гэ гаража байдаг тусхай хуудаһанда номерой хоёрдохи нюур сум зорюулагдаба.

Улаан-Удэ хотын байгуулагдаһаар 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан А. Тиваненкын «Сүмэтэйхэн слобода» гэһэн очерк номерой гурбадахи хуудаһанда үгтэбэ. Улаан-Удын мүнөөнэй ажабайдал тухай тобшо мэдэ[illegible] барги, мүн [illegible] Владими[illegible] Дондок[illegible] шо Ми[illegible] тээлнү[illegible]

Газотын д[illegible] да нютаг [illegible] суглуулбар[illegible] телевидени[illegible] тэбэ.

Эмхидхэн бэйгуулагшад: Буряадай ССР-эй Верховн[illegible] [illegible]СР-эй Министрнүүдэй Совет, РСФСР-эй КП-гэй Буряадай республиканска[illegible] комите[illegible]

Редактор
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

Манай адрес:
670000. Улаан-Удэ, Календаришвилийн үйлсэ, 23. «Буряад үнэн» газетын редакци[illegible]

Редакциин телефонууд: реда[illegible] харюусалгата секретарнин — 2-61-35, 2-56-23, 2-67-81; социа[illegible] туулинуудай — 2-60-21 (даагша[illegible] 2-67-81; оршуулгын — 2-60-91; [illegible]кающинуудай)—2-35-95, манай [illegible] КПСС-эй рескомой хэблэлэй [illegible] [illegible]ой орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, [illegible]ческэ—2-34-05 (даагшань), [illegible]эрдэмэй болон һур[illegible] (даагшань), 2-34-05, [illegible]дэгшэдэй (выпус[illegible]книсда —3-40-69 [illegible] 2.

Газетэ жэлдээ 260 дахин гараха. Хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Газетын индекс 50901. Тираж 6600. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг: 21,30

Буряадай ССР-эй Госкомиздадай республиканск[illegible] типографида газетэ барлагдан хэблэгдэбэ. Директорэйнь телефон 2-40-45.